

Το ιστορικό γεφύρι της Τσιπιανής Γρεβενιτίου

ΕΤΟΣ 6ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 21
Ιανουάριος 1999
ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΓΕΡΑΝΙΟΥ 41
104 31 - ΑΘΗΝΑ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

ΠΕΤΥΧΗΜΕΝΗ από κάθε άποψη η χρονιάτικη Γενική Συνέλευση

Με πάνω από εκατό (100) συγχωριανούς και φίλους
κόψαμε την πρωτοχρονιάτικη πίτα μας.

Για το Γρεβενίτι: «Τα φιλόδοξα προγράμματα του νέου Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου δεν πρέπει απλώς να το ακουμπήσουν αλλά να του αλλάξουν ρότα», τόνισε ο πρόεδρος της Αδελφότητας Γιώργος Δερμάνης.

Δημοσιεύεται ολόκληρη η ομιλία του στην εκδήλωση του STANLEY.

Κύριε Αντιδήμαρχε του Ανατολικού Ζαγορίου Κυρία Αντιπρόεδρε το Δημοτικού Συμβουλίου και πρόεδρε του Μ.Α.Σ. Γρεβενιτίου. Κύριε τέως πρόεδρε της Κοινότητας.

Αγαπητοί καλεσμένοι μας σας ευχαριστούμε που με την παρουσία σας τιμάτε τη σημερινή μας εκδήλωση.

Αγαπητοί συγχωριανοί φίλοι μας, τις ευχές τις ανταλλάξαμε ήδη, στο πρώτο μέρος, της κοπής της πρωτοχρονιάτικης πίτας μας.

Το δεύτερο μέρος, της Γενικής Συνέλευσης έχει να κάνει με τον οικονομικό απολογισμό, όπως προηγούμενα διάβασε ο Γιάννης Πατίκος, τον προϋπολογισμό. Στα χέρια σας κρατάτε και τα δύο.

Το Δ.Σ. σήμερα, εκτός από τα προηγούμενα που σας είπαμε, θα απολογηθεί για τα πεπραγμένα. Θα εκφράσει και ορισμένες σκέψεις για το από δω και πέρα μέλλον του χωριού μας.

Έχει γίνει πλέον θεσμός εδώ και έξι χρόνια, μαζί με τη χρονιάτικη Γενική μας Συνέλευση, να κόβουμε και την Πρωτοχρονιάτικη πίτα μας. Να' μαστε καλά να τα κάνουμε και τα δύο στα χρόνια που ακολουθούν.

• Κάθε χρόνο το Δ.Σ. αναλαμβάνει τη διάθεση 100 ημερολογίων του Μορφωτικού Αναπτυξιακού Συλλόγου του Χωριού μας και φέτος το ίδιο όπως και πέρυσι κάνουμε.

Ήδη οι απόδημοι Γρεβεντάτες του Εξωτερικού το' χουν στα χέρια τους, γρηγορότερα από μας τους περισσότερους.

Μαζί με την αποστολή της εφημερίδας είναι η ελάχιστη χαρά που η Αδελφότητα μπορεί να τους προσφέρει.

• Τη χρονιά που πέρασε η αδελφότητα έκανε την αρκετά πετυχημένη καθιερωμένη πια **Συνεστίαση**. Για τη μουσική και χορευτική μας τέρψη φρόντισαν οι κορυφαίοι του Δημοτικού Ζαγορίσιου τραγουδιού, ο **Αλέκος Κιτσάκης** με την εκπληκτική του φωνή και ο **Σταύρος Καψάλης** με τη δεξιτεχνία του στο κλαρίνο.

Για τους φίλους που ήθελαν και λαϊκό πρόγραμμα, αυτοί καλύφθηκαν από πλειάδα λαϊκών καλλιτεχνών.

Στην κορυφαία όμως αυτή εκδήλωση της Αδελφότητας είχαμε απουσίες πολλών «**παραδοσιακών**» συγχωριανών μας που κάθε χρόνο τους είχαμε κοντά μας και απουσίες λόγω θανάτου προσφιλών προσώπων.

Η συμμετοχή του χορευτικού μας του ΜΑΣ και πολλών συγχωριανών μας του νομού μας και ντόπιων λάμπρυνε την εκδήλωσή μας.

Η Αδελφότητα για το σκοπό αυτό συμμετείχε στα έξοδα με **150.000 δρχ.**

Στις 24 Μαΐου διοργανώσαμε **εκδρομή** στη θέση ΜΟΛΑ στην Πάρνηθα, ημερήσια με δωρεάν μετάβαση και επιστροφή, δυστυχώς μαζευτήκαμε λίγοι. Η Αδελφότητα πρόσφερε τα ποτά και τα αναψυκτικά.

Περάσαμε πολύ όμορφα αλλά η μικρή συμμετοχή στις εκδρομές μας παραμένει πρόβλημα. Αν κάποιο μέλος της Αδελφότητας πάρει πρωτοβουλία στο μέλλον να οργανώσει εκδρομή, εμείς θα στηρίξουμε τις προσπάθειές του, όχι όμως να' μαστέ εμείς στην πρώτη γραμμή.

Τώρα ο λόγος για την εφημερίδα μας «**Το Γρεβενίτι**» νομίζω το ενστερνίζεστε και σεις, ότι βελτιώνεται ποιοτικά αλλά το πρόβλημα

Στο βήμα ο Πρόεδρος της Αδελφότητας Γρεβενιτίου, Γιώργος Δερμάνης, αναλύει στους συγχωριανούς και φίλους τα πεπραγμένα του Δ.Σ. για τη χρονιά που πέρασε. Γ.Σ. 31-1-99 STANLEY.
(Φωτ.: Γιώργος Κέφαλος).

των συνεργατών παραμένει και επιδεινώνεται δραματικά. Οι συνδρομές σας για την εφημερίδα την καλύπτουν απόλυτα οικονομικά.

Στέλνεται σε **530** διευθύνσεις και χέρι με χέρι μοιράζονται γύρω στα 30-40 φύλλα. Στους Απόδημους του εξωτερικού στέλνονται 17 φύλλα.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι. Στην ιστορία του χωριού μας γίνονται προσεγγίσεις.

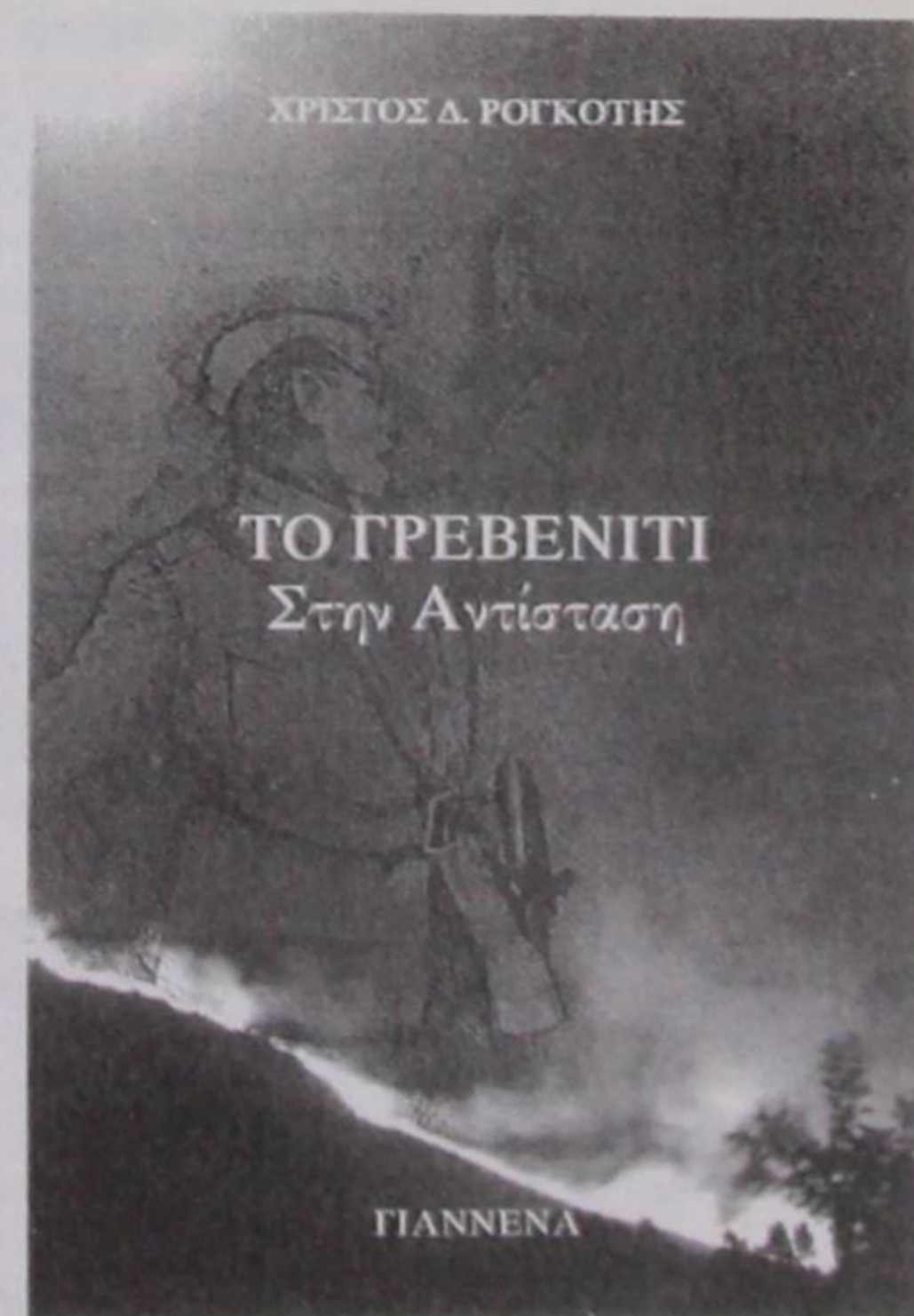
Ήδη δειλά-δειλά συλλέγουμε κάποια στοιχεία, από συνεντεύξεις, από τον ιστορικό **Ιωάννη Λαμπρίδη** (Ζαγορια-κά), από το Αρχείο του **Μήτσου Φάφα** που αρχίζει και το ξεδιπλώνει κ.ά. Θέλουν όμως ταξινόμηση. Πιστεύουμε ότι κάτι θα καταφέρουμε με την ανατολή του 2.000.

Πρώτα δείγματα θα τα δείτε στα επόμενα φύλλα της εφημερίδας.

Με ενέργειες της Αδελφότητας, το **Ριζάριο Εκκλησιαστικό Ίδρυμα** έχει δεσμεύσει **800.000 δρχ.** για επι-σκευές στον Αη Δημήτρη, λίγα βέβαια χρήματα, αλλά έχουμε ανοίξει πόρτα. Θα παρακαλέσω από αυτό το βήμα, μέσω του ΜΑΣ, η κα Νένα σε συνεργασία με τον παπά του χωριού και την Εκκλησιαστική Επιτροπή να μου στείλουν μια οικονομική μελέτη ολοκληρωμένη, με ομαδοποιημένες εργασίες, για να την υποβάλω στον κ. **Κίτσιο**, πρόεδρο της Ριζαρίου.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι, άφησα τελευταίο, γιατί με βοηθάει κιόλας στο κλείσιμο της ομιλίας μου, τη μεγάλη συμβολή και καθοριστική βοήθεια της αδελφότητας στην εκλογή του σημερινού Δημάρχου Ανατολικού Ζαγορίου κ. **Σωτήρη Σπυριδάκη**.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Διατίθεται από τον
Μορφωτικό Αναπτυξιακό Σύνδεσμο
Γρεβενιτίου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

Στον Ιερό Ναό Αγίου Σώστη Α. Συγγρού, στις 2 Ιανουαρίου 1999, παντρεύτηκε ο Γιώργος Παπανικολόπουλος την Έφη Δημητρίου Βρακότα. Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας εύχεται στο Δημήτρη, γραμματέα μας και στη γυναίκα του Κατερίνα να τους καμαρώνουν όπως επιθυμούν.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

☺ Το πρώτο τους παιδί ένα υγιέστατο κοριτσάκι απόκτησαν ο Βασίλης Βράστος και η Κωνσταντίνα Αλεξίου στις 28-1-99. Στους ευτυχείς γονείς, στους παππούδες Γιώργο και Χρυσαιγή Βράστος, στην προγιαγιά Μαρία και στους θείους Λάμπρο και Δημήτρη ο ΜΑΣ στέλνει τις καλύτερες ευχές.

ΘΑΝΑΤΟΙ

✱ Στις 27 Ιανουαρίου πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 82 ετών ο Αργύρης Μότσης. Κηδεύτηκε στο Βασιλικό Πωγωνίου. Συλλυπητήρια στην οικογένειά του.

✱ Η πληγωμένη καρδιά του Χρήστου Κολλιού δεν άντεξε και την παραμονή των Χριστουγέννων έφυγε να συναντήσει τον αγαπημένο του γιο Κώστα.

✱ Στο Γρεβενίτι στις 22 Φεβρουαρίου έφυγε σε ηλικία 74 ετών η Αντιγόνη Σούλη. Τα θερμά μας συλλυπητήρια στους δικούς της.

✱ Χάσαμε ένα αγαπημένο μας πρόσωπο. Χάσαμε ένα πρώτο ξάδερφο. Έτσι στα γρήγορα στις 7 Μάρτη στη Θεσσαλονίκη. Σε ηλικία 71 χρόνων έφυγε ο Γιαννάκης Παπαδημητρίου. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει Γιαννάκη. Παγώνα, Ράνια, Δημήτρη, Μαρία, Θανάση Μαρία να τον θυμόμαστε πάντα. Κούλα Τσουμάνη-Γιώργος Δερμάνης και οι οικογένειές τους.

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

☹ Το Τρίστενο θρηνεί ένα εικοσάχρονο παλικάρι, το Γιώργο Βαλαούρα. Ο Γιώργος Βαλαούρας αλεξιπτωτιστής Πενταετούς θητείας εκεί κοντά στα Λιόσια πηγαίνοντας για τη μονάδα του στον Ασπρόπυργο, με το Ι.Χ. του έπεσε σε κολώνα. Το Τρίστενο τον καμάρωνε και σαν πρώτο χορευτή στο χορευτικό του. Το δυσάρεστο γεγονός έγινε στις 29 Ιανουαρίου. Κουράγιο-Κουράγιο νά 'χουν οι γονείς του και οι δικοί του άνθρωποι. Τίποτε άλλο.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ - Μ.Α.Σ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Από τις Η.Π.Α. ο Τάκης Βουγάνης στέλνει τα δικά του μηνύματα και τον ευχαριστούμε.

Να τι μας γράφει για να μας δώσει κουράγιο να συνεχίσουμε αυτά που ο ίδιος πιστεύει. Τον ευχαριστούμε.

Salt Lake City

25-1-1999

Αγαπητέ Γιώργο και τα Υπόλοιπα παιδιά της παρέας. (Εγώ έτσι σας θυμάμαι).

Εύχομαι σε όλους σας υγεία, και πάντα με καλή διάθεση, ώστε να έχετε το κουράγιο και τον ενθουσιασμό να εκφράζετε την αγάπη σας προς το χωριό, που όλοι αγαπήσαμε και αγαπάμε, αλλά πιο ειδικά εσείς που με την σχεδόν καθημερινή προσπάθειά σας το επικυρώσατε και επικυρώνετε ακράδαντα.

Εκ μέρους μου θερμούς χαιρετισμούς και στους υπόλοιπους συγχωριανούς που πάντα τους σκέφτομαι.

Εσωκλείω και αυτό το συμβολικό ποσό, μια μικρή προσφορά για να συνεχίσετε, όσο το δυνατόν μπορείτε αυτό που ξεκινήσατε, και που πιστεύω, ότι κάνετε είναι μόνο και μόνο, από μια παθολογική αγάπη προς τη «σαρμάνα μας» το Γρεβενίτι.

Πάντα λοιπόν δυνατοί και φιλιασμένοι.

Φιλιά σε όλους, ΦΕΦΕΣ

ΥΓ. Και λίγο ανταγωνισμό για τον αγαπητό Ανανία, με κάτι όχι εξ ίσου ρομαντικό σαν του Γιώργου. Είναι κάτι που έγραψα γι' αυτούς που τρέχουν στην εθνική οδό.

Θα ήθελα επίσης να πω ότι η ορθογραφία μετά από 25 περίπου χρόνια στο εξωτερικό με έχει απαρνηθεί, επίσης στο 'Ιντερνέτ σε αυτή την διεύθυνση θα βρείτε μια σειρά από στίχους μου.

<http://mypage.goplay.com/elereco/>

και αν κάποιος έχει κομπιούτερ και θέλει να επικοινωνήσει μαζί μου η διεύθυνση;h μου είναι:

Greekfalc@aol.com

Στην Επίδαυρο ναι όχι στην Εθνική οδό

Έχεις γονείς
μικρά παιδιά πατρίδα
μην τρέχεις
δεν σε πιάνει καταιγίδα
εκεί είναι ακόμη
η ιδιαίτερη πατρίδα.

Κι οι φίλοι σου οι παιδικοί
όπως παλιά γινότανε
που παίζατε ξερή
τα ούζα και τα τσίπουρα
σε περιμένουν γι' άλλη μια
τετράδα αιματηρή.

Έχουν μπροστά τους
μια ζωή γεμάτη ελπίδα
μην τρέχεις κι έχουνε
ανάγκη την αιγίδα
να μεγαλώσουν
στην πιο όμορφη πατρίδα.

Κι όταν καλά γυρίσετε
και αυτή την Κυριακή
θ' αναπολείτε απ' την αρχή
κάθε λεπτό κάθε στιγμή
πόσα έξοχα περάσατε
τι τέλεια εκδρομή.

Αγαπητέ κ. Δερμάνη

Σας ξαναστέλνω το άρθρο που είχα γράψει το Δεκαπενταύγουστο στο Γρεβενίτι με την ευχή να δημοσιευτεί έστω σ' αυτό το φύλλο της εφημερίδας μας, αφού το προηγούμενο δεν το πρόλαβα, μιας και δεν το βρήκατε, όπως μου είπατε, στη Γερανίου, όπου το είχα στείλει από το Σεπτέμβριο.

Σας χαιρετώ και εύχομαι Καλή Χρονιά και πρόοδο και κουράγιο στην ευγενική προσπάθειά σας για την έκδοση της εφημερίδας «Το Γρεβενίτι»

Με τιμή

Μαρούλα Παπαευσταθίου

Τα ευγενικά σου λόγια μας δίνουν κουράγιο, ευχαριστούμε.

Το άρθρο σου και βέβαια δημοσιεύεται περιμένουμε και άλλα.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Αγαπητό μου ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ.

Αγαπητέ πρόεδρε της Αδελφότητας, με την ευκαιρία του καινούριου χρόνου εύχομαι σε σένα και στη Συντακτική Επιτροπή Καλή Χρονιά με υγεία και δύναμη.

Με πολλή συγκίνηση διάβασα στο φύλλο αριθ. 20 «Τα Γρεβεντάτικα». Πρόεδρε, με έφερες πίσω 55-60 χρόνια, και επειδή γράφεις ότι άνοιξε ένα παράθυρο, θα γράψω κι εγώ τις δικές μου αναμνήσεις που είναι πολλές...

Η δεύτερη επιδρομή των Γερμανών Χιτλερικών έγινε στο χωριό μας παραμονές Πρωτοχρονιάς και όχι Χριστουγέννων.

29 ή 30 Δεκεμβρίου 1943. Απομεσήμερο ήταν, όταν ριπές πολυβόλου ακούστηκαν από τη μεριά της Ρέτσας και μετά η καμπάνα της Παναγίας και δυνατή φωγή: λούκι, λούκι, τάραξαν την ησυχία του καμένου χωριού μας.

Ενα τμήμα ανταρτών του **ΕΛΑΣ** είχε στήσει ενέδρα στη Ρέτσια και όταν οι χιτλερικοί φάνηκαν στη στροφή, στο εικόνισμα του Αγίου Δημητρίου, στη μεγάλη πέτρα, στο τορό, οι αντάρτες άνοιξαν πυρ με επιτυχία. Οι Γερμανοί όπως πάντα λυσιαγμένοι, πήραν θέση μάχης και βάλανε κατά των ανταρτών και σε ό,τι έβλεπαν να κινείται.

Μεγάλοι αναταραχή στο χωριό. Οι άνθρωποι πανικόβλητοι να τρέχουν άλλοι προς το βουνό και άλλοι προς τη **Γκούρα**. Θυμάμαι πως εκείνη την ημέρα η μητέρα μου είχε ζυμώσει και το ψωμί ήταν κάτω από τη γάστρα, μισοψημένο άρπαξε ένα κομμάτι, πήραμε και την τσέργα και δρόμο προς τις Σκουκάδες. Ο πατέρας μου, η μητέρα μου κι εγώ.

Στην παράγκα αφήσαμε τη γιαγιά **Κωσταντώ**, μητέρα του πατέρα μου, που ήταν ηλικιωμένη και δεν μπορούσε να μας ακολουθήσει.

Δεν είχαμε φτάσει στο «**Τοκίλι**» όταν για πρώτη φορά άκουγα να σφυρίζουν οι σφαίρες που περνούσαν πάνω μας. Είχαν κοπεί τα πόδια μας, είχε στεγνώσει το στόμα. Μπαίνοντας στο δάσος ανταμώσαμε και μ' άλλους χωριανούς.

— Πού θα πάμε; πού θα πάμε;

— Στον Αϊ Λία.

Κόντευε να νυχτώσει όταν φτάσαμε στο εκκλησάκι, μπήκαμε μέσα τόσους χωρούσε το μικρό εκκλησάκι. Μαζέψαμε ξερόκλαδα και ανάψαμε μία, δύο φωτιές να ζεσταθούμε. Τα παράθυρα κλειστά για το κρύο αλλά και να μη δίνουμε στόχο. Εκείνο το βράδυ κανένας μας δεν μπορούσε να κοιμηθεί από φόβο αλλά και από τον πολύ καπνό, που έκανε τα μάτια μας να δακρύζουν. Δίπλα μας ήταν ο αείμνηστος γιατρός ο **Δημήτρης Ρογκότης** με τη γυναίκα του και τα παιδιά του, το **Χριστάκη** και το **Σισίκο (Στάθη)**. Λέει ο γιατρός: πρωί-πρωί να φύγουμε και να κατεβούμε στο **Σιλό**.

Έτσι και έγινε πρωί - πρωί την άλλη μέρα κατρακυλήσαμε και διαλέξαμε από ένα πεύκο, καθαρίσαμε το χιόνι, στρώσαμε φτέρες και πάνω την τσέργα μισή για στρώμα και άλλη μισή για σκέπασμα.

Παραμονή πρωτοχρονιάς. Μεσάνυχτα, όταν ακούστηκαν κανονιές από τη μεριά της **Τσούκα Ρόσσας**. Ανησυχία... κάποιος είπε: Μάλλον υποδέχονται τον καινούριο χρόνο. Πρωτοχρονιά 1944.

Κοντά μας ήταν ο γιατρός με την οικογένειά του και τον ανιψιό τους τον **Λεάνδρο Παπαβρανούση** καθώς κοντά μας ήταν και η **Θάλεια Σούλη (Μανούλη)**. Είχαμε μείνει χωρίς τροφή. Ο Λεάνδρος ανέλαβε να βρει ό,τι βρει να φάμε. Μετά από κάμποση ώρα ακούμε να καλαντίζει «Αγιος Βασίλης έρχεται με δώρα φορτωμένος» κάπου βρήκε 1-2 οκάδες καλαμποκάλευρο βρέθηκε μια κατσαρόλα, ανάψαμε φωτιά, ρίχναμε χιόνι αντί για νερό, και ρίχναμε και ρίχναμε...

Εννέα άνθρωποι φάγαμε από λίγο κουρκούτι.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας επιστρέψαμε στο χωριό, όταν μάθαμε ότι οι Γερμανοί είχαν φύγει, αφού είχαν κάψει και τα λιγοστά σπίτια που είχαν γλιτώσει από την πρώτη βάρβαρη επιδρομή. Του γείτονά μας **μπάρμπα-Γιώργη Σκαρπιδή** το σπίτι καιγόταν και εκείνος νεκρός με μια σφαίρα στο κεφάλι.

Η παράγκα μας είχε μισοκαεί και η γιαγιά είχε εξαφανισθεί. Κάποιος χωριανός που περνούσε έξω από τον Άγιο-Θανάση άκουσε φωνές. Πήγε άνοιξε την πόρτα της εκκλησίας εκεί μέσα βρέθηκαν οι ηλικιωμένες γυναίκες μαζί και η γιαγιά **Κωσταντώ**.

Έτσι θυμάμαι εγώ την Πρωτοχρονιά του 1944. Όπως επίσης θυμάμαι, στα δικά μου χρόνια, ότι την **πασχαλιάτικη λαμπάδα** την **αποκαίσαμε στον Αϊ Λία. Δηλαδή Πάσχα και Α' Διακαινησίμου, (ημέρα Τρίτη) στον Άγιο Δημήτριο, την Τετάρτη, πράγματι πηγαίναμε στον Άγιο Αθανάσιο, την Πέμπτη στο εξωκλήσι του Αγ. Νικολάου, την Παρασκευή που ήταν της Ζωοδόχου Πηγής πηγαίναμε στην Αγ. Παρασκευή (στη Μπότσια) όπου γίνονταν μεγάλο γλέντι και το Σάββατο (παραμονή του Θωμά) στον Προφήτη Ηλία. Τότε! Τώρα; Θα τελειώσω αυτό το γράμμα, που με αφορμή το θάνατο της δασκάλας μου Όλγας Πίκου. Λυπήθηκα και θυμήθηκα το **προπολεμικό μας Σχολείο του χωριού μας, αυτό το διώροφο κτιριακό κόσμημα με τα κόκκινα κεραμίδια**, που φάνταζε σ' όλο το ανατολικό Ζαγόρι. Νοερά βρέθηκαν μέσα στο Νηπιαγωγείο που δασκάλα είχαμε την κυρία **Πανωραία**, στο Δημοτικό το **Δημοσθένη Πίκο**, τον **μπάρμπα-τάσιο Φάφα**. Όλους τους θυμάμαι με πολύ συγκίνηση. Σήμερα δυστυχώς σπανίζουν τέτοιοι δάσκαλοι.**

Είπα να τελειώσω αλλά θυμήθηκα πάλι μια ιστοριούλα που αφορά τον Άγιο Αθανάσιο. Πριν τον πόλεμο, στη δικτατορία του Μεταξά, όλους τους νέους πάνω από 10 χρόνων υποχρεωτικά μας γράψανε στην Νεολαία του Μεταξά, την **ΕΟΝ**. Κάποια 4^η Αυγούστου, πήραμε εντολή οι σκαπανείς, από την προηγούμενη μέρα, να Πάμε πρωί - πρωί να χτυπήσουμε χαρμόσυνα! (τρομάρα μας) τις καμπάνες, άλλοι στην Παναγιά, άλλοι στον Άγιο Δημήτριο. Σ' εμένα μαζί με το Χρήστο Παφίλη δόθηκε εντολή να πάμε στον Άγιο Θανάση. Να χτυπάμε μάλιστα την καμπάνα από το Γλωσσίδι για ν' ακούγεται δυνατότερα, ήταν δε στηριγμένη σε μια διχάλα ενός μεγάλου πουρναριού. Ανεβήκαμε μαζί με το Χρήστο και αρχίσαμε να χτυπάμε, τότε αυτός και τότε εγώ με τη σειρά. Ωσπου μας επιτέθηκαν κάτι μεγάλα μυρμηγκία και μας τσιμπούσαν ανυπόφορα, λες και πήγαιναν κόντρα στη «μεγάλη» γιορτή. Δεν αντέξαμε, κατεβήκαμε και εξηγήσαμε στους ομαδάρχες μας τι είχε συμβεί. Και κείνοι γέλασαν με την ψυχή τους.

Αγαπητέ Γιώργο Δερμάνη, με την πρώτη ευκαιρία που θα 'ρθω στην Αθήνα - ίσως το Μάρτη- θα σου τηλεφωνήσω για να γνωριστούμε. Δεν είμαι σίγουρος αν σ' έχω γνωρίσει. Γνωστοί μου Δερμαναίοι και συνομήλικοι περίπου, ήταν ο Φάνης (Αριστοφάνης) Δερμάνης, ο Θωμάς Δερμάνης και οι πιο μεγάλοι ο Τάκης Δερμάνης που είχε το παντοπωλείο στο Χάνι, και τον Πύρρο Δερμάνη που γνώρισα αργότερα στην Αθήνα.

**Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Φάνης Χατζάβαλος**

«ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ»

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Γραφεία: Γερανίου 41, 104 31 Αθήνα

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιώργος Δερμάνης

Ζυμπρακάκη 30-32 Τ.Κ. 104 45 - Τηλ.: 8319718

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Γιώργος Δερμάνης - Γιώργος Κέφαλος

Γιάννης Ψαλμός - Γιάννης Σιούλας

Φωτοστοιχειοθεσία - Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση: ASPECT

Καθενιώτου Αναστασία - Φαρμακίδου 5 - Χαλκίδα - Τηλ. (0221) 78257

ΔΩΡΕΑ

Ο Δημήτριος και η Αλεξάνδρα Φάφα δώρισαν στο Μορφωτικό Αναπτυξιακό Σύλλογο του χωριού μας ένα δημοσιογραφικό κασετόφωνο εις μνήμη των γονιών τους Αναστασίου και Αριστούλας Φάφα και εις μνήμην του ανεψιού τους Τασούλη Φάφα.

Σκοπός της δωρεάς η καταγραφή Ιστορικών Λαογραφικών και λοιπών στοιχείων που έχουν σχέση με το χωριό και τους κατοίκους του. Χάθηκε πολύτιμος χρόνος και υλικό. Χάθηκαν άνθρωποι που η μνήμη τους αποτελούσε και ένα κινητό βιβλίο. Έστω και τώρα μπορούμε κάτι να σώσουμε. Θέλουμε τη βοήθεια όλων. Θα βάλουμε όσο χρόνο και κόπο χρειασθεί για να μην πάει χαμένη αυτή η τόσο ευγενική προσφορά.

Για τον Μ.Α.Σ.
Νένα Πέτσιου

Τα έξυπνα

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι κοινό έχει ένας γαμπρός που παντρεύτηκε με προξενιό, με έναν υποψήφιο Βουλευτή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Και οι δύο ξεχνούν. Ο μεν γαμπρός μετά το γάμο τον προξενιτή, ο δε Βουλευτής μετά τις εκλογές το λαό. Το ίδιο κάνει και η νύφη και η Βουλευτίνα.

Εμβάσματα-Επιστολές Συνεργασίες

Φωτογραφίες -
Δημοσιεύσεις
κ.λπ. στη διεύθυνση:
Γιώργος Δερμάνης,
Ζυμπρακάκη 30-32,
Κάτω Πατήσια - Αθήνα,
Τ.Κ 104 45,
Τηλέφωνο 83.19.718

Μην τους ξεχάσετε γιορτάζουν

Βασίλης - Βασιλεία
Θεοφάνης - Φανή
Φώτης - Φωφό
Γιάννης - Ιωάννα
Θεοδόσης - Θεοδοσία
Αντώνης - Αντωνία
Θανάσης - Αθανασία
Θύμιος - Ενδυμία
Γρηγόρης - Γρηγορία
Ξεοφώτας - Ενδοξία
Χαράλαμπος - Χαρίκλεια
Θόδωρος - Θεodώρα
Ενδοκία - Ενθαλία
Γεράσιμος - Χρύσανθος
Χρυσάνθη - Βαγγέλης
Βαγγελίτσα

ΠΕΤΥΧΗΜΕΝΗ Η ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ Γ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

συνέχεια από σελ. 1

Η Συμπαρατάξη μας με τους ντόπιους συγχωριανούς μας ήταν ενεργητική και όχι απλώς με κάποια ανακοίνωση, έτσι για την τιμή των όπλων.

Ανοίγω μια παρένθεση. Οφείλω να ξεκαθαρίσω κάτι, δεν ξεφύγαμε από τη δεοντολογία που διέπει τη λειτουργία συλλόγων.

Διακρίναμε ότι στο χωριό μας δεν υπήρχε συγκροτημένη και αντιπαρατιθέμενη άλλη άποψη. Καμία γραπτή έστω ανακοίνωση δεν βγήκε προς τα έξω κάποιου που να στηρίζει κάποιον άλλο υποψήφιο. **Κλείνω την παρένθεση.**

Πάνω σ' αυτό το θέμα της ενιαίας στάσης του χωριού μας στις Δημοτικές Εκλογές, η στρατηγική μας ξεκίνησε από τον περασμένο Φεβρουάριο και λίγο ως πολύ, για να μην σας κουράζω, τα γνωρίζετε.

Στην πρώτη αδιάξεοδη συγκέντρωση στο Χωριό για το χρίσμα του υποψηφίου, μας αντιπροσώπευσε ο **Γιάννης Ψαλμός**.

Στις 17 Μαΐου στο Ελατοχώρι παραβρέθηκε ο υποφαινόμενος, όπου μαχητικά συμβάλλαμε να αποθαρρυνθούν και να μην κατέβουν και άλλοι υποψήφιοι για δήμαρχοι από την περιοχή μας. Δεν σταματήσαμε όμως εδώ.

Α. Οργανώσαμε στις **23 Σεπτεμβρίου** στην Πανηπειρωτική, τη μεγάλη συγκέντρωση των αποδήμων του ανατολικού Ζαγορίου, όπου μίλησε ο Δήμαρχος Σωτήρης Σπυριδάκης και χαιρέτησαν και οι υποψήφιοι σύμβουλοι του χωριού μας.

Β. Οργανώσαμε τη μετάβαση και επιστροφή τις δύο Κυριακές των εκλογών, στο και από το χωριό.

Ανοίγω άλλη μια παρένθεση. Η Αδελφότητα ως προς το οικονομικό μέρος συνεισέφερε **115.000 δρχ.**, το 1/6 δηλαδή της δαπάνης των 690.000 δρχ. Για να μη γίνει σπέκουλα από κανέναν ότι δήθεν διαθέτουμε τα χρήματα των μελών για άλλους σκοπούς, αυτό που κάναμε είναι απόφαση Γενικής Συνέλευσης 1.02.98. **Κλείνω την**

παρένθεση.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι. Κοιτάσματα «χρυσού» κρύβαμε μέσα μας οι ντόπιοι και οι απόδημοι Γρεβεντάτες. Η συσπείρωσή μας προς μια κατεύθυνση στις δημοτικές εκλογές, οδήγησε τις δυνάμεις μας συντεταγμένες και βασικά πετύχαμε το ένα σκέλος του στόχου μας. Ο άλλος να παραμείνει η έδρα στο Γρεβενίτι επωάζεται. Ίσως η άλλη μέρα να κρύβει ευχάριστες εκπλήξεις!

Όμως σ' αυτή μας τη μάχη κυριάρχησαν δύο αρετές, η ωριμότητα και η συγκροτημένη σκέψη. Πάνω από αυτά ο Πατριωτισμός, που δεν εκτράπηκε σε ακρότητες. Αυτά τα χαρακτηριστικά να τα διατηρήσουμε θα πρέπει και στο μέλλον. Αυτή τη συνοχή να την κάνουμε αξίωμα και στάση ζωής. Αυτή τη σύμπνοια διαρκώς να τη χτίζουμε και όχι μόνο περιστασιακά να πορευόμαστε μ' αυτή.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι. Το χωριό μας μπαίνει σε νέα φάση ανάπτυξης. Πιστεύουμε όχι άναρχης ανάπτυξης. Τα φιλόδοξα προγράμματα του νέου Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου δεν πρέπει απλώς να το ακουμπήσουν, αλλά να του αλλάξουν ρότα. Θα παρακολουθούμε την πορεία του Δημοτικού Συμβουλίου και πολλές φορές θα νοιώθει καυτή και ενοχλητική ίσως την ανάσα μας. Θα σας ενημερώνουμε περιοδικά από την εφημερίδα μας «Το Γρεβενίτι» με εγκυρότητα και υπευθυνότητα. Μια πρώτη κουβέντα που κάναμε σε Δ.Σ. είναι να μας αποστέλλεται Δελτίο Τύπου από το Δήμαρχο των πεπραγμένων. Το Δ.Σ. και η Συντακτική Επιτροπή θα κάνει **αποδελτίωση** σε κείνα που αφορούν το χωριό μας με σκοπό την ενημέρωσή σας και παρέμβαση στα τεκταινόμενα.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι. Αυτός είναι ο Διοικητικός Απολογισμός του Διοικητικού Συμβουλίου, ίσως κάναμε λίγα, όμως και αν αυτά είναι λίγα, αφιερώσαμε πολλές ώρες. Το σίγουρο είναι ότι το κάναμε με χαρά! Πιστέψτε μας.

Σας ευχαριστώ!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗΣ ΜΟΤΣΗ

Δημοτικής Συμβούλου-Αντιπροέδρου Δημ. ΣΔυμβουλίου Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου

Το 1999 ανέτειλε με καινούρια πλέον Τοπική Αυτοδιοίκηση, το **ΔΗΜΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ**, Καποδιστριακό Δήμο, στο Δημοτικό Συμβούλιο του οποίου έχω την τιμή να συμμετάσχω πλέον ως Δημοτική Σύμβουλος.

Την τιμή αυτή την οφείλω στους χωριανούς μου ψηφοφόρους, αλλά και σε ψηφοφόρους των γειτονικών χωριών, τους οποίους θέλω να ευχαριστήσω θερμά (λιγάκι καθυστερημένα, διότι δεν πρόφτασα το προηγούμενο φύλλο).

Η εκτίμησή τους στο πρόσωπό μου, μου δίνει τη δύναμη για να εργασθώ για την επιτυχία αυτού του Δήμου, αλλά και αυξάνει το βάρος της ευθύνης για το ξαναζωντάνεμα των 13 χωριών που αποτελούν το νέο Δήμο.

Θέλω να ευχαριστήσω επίσης την Αδελφότητα Γρεβενιτίου, για τη συστράτευση και μεταφορά των ετεροδημοτών χωριανών και άλλων ψηφοφόρων από γειτονικά χωριά και τη συνεισφορά τους στην επιτυχία του συνδυασμού «**ΕΝΩΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ**» με Δήμαρχο το **ΣΩΤΗΡΗ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ**.

ΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

Ο Αντώνης Γρ. Φούσας, Βουλευτής Ν.Δ. Ν. Ιωαννίνων: «Χαρούμενα Χριστούγεννα, με ευτυχία, υγεία και προκοπή το Νέο Έτος 1999».

Ο Γιώργος Π. Μωραϊτης, Τ. Υπουργός: «Τις θερμότερες ευχές για τις γιορτές των Χριστουγέννων και του νέου Έτους σε όλα τα μέλη σας».

Η ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ: «Ο Πρόεδρος και το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος για τις γιορτές και το νέο Έτος σας εύχονται Χρόνια Πολλά».

Θόδωρος Έξαρχος: «Διαβάζω την εφημερίδα σας με ενδιαφέρον. Καλή Χρονιά».

Κώστας Έξαρχος: «Για τον καινούριο χρόνο: Ευτυχία προσωπική, οικογε-νειακή και επαγγελματική και καλή Ενημέρωση».

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΧΕΣ

«Ψηλαφίζοντας» το Γιαννιώτικο Τύπο

Εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΟΣ» 10 Φεβρουαρίου 1999. Κριτική προσέγγιση στο βιβλίο του συγχωριανού μας, **Χρήστου Δ. Ρογκότη, ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ στην Αντίσταση**.

Ο Εκπαιδευτικός **Άγγελος Ράπτης** γράφει: «...Περιέχει στοιχεία όλων σχεδόν των γνωστών πεζογραφημάτων», «Είναι περισσότερο απομνημονεύματα των χρόνων της εθνικής αντίστασης στο Γρεβενίτι του Ανατολικού Ζαγορίου, αλλά ξεφεύγει από τα όρια της Ηπείρου και της Ιστορικής περιόδου», «Κάποτε θυμίζει τον Ηρόδοτο γιατί παραθέτει πληροφορίες όπως τις άκουσε», «Είναι ημερολόγιο της εποχής κρατημένο καθημερινά», «Βιβλίο πληροφοριακό, συγκινητικό και προπάντων διδακτικό».

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

ΠΡΙΝ 25 ΧΡΟΝΙΑ 25 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ

Την 21η του μηνός Δεκεμβρίου, ημέρα Παρασκευή, του έτους 1973, συνήλθεν το Διοικητικόν Συμβούλιον της Αδελφότητας εν τω γραφείω Χαλκοκονδύλη 43, τη προσκλήσει του Προέδρου αυτής κ. Παναγιώτου Παπαδημητρίου, ίνα αποφανθεί επί του κάτωθι θέματος.

Αποφαίνεται ομόφωνα συνδρομή προς την Εκκλησιαστικήν Επιτροπήν Γρεβενιτίου δια την κατασκευήν υποστυλώματος, δια την τοποθέτησιν του κώδωνος της Ιεράς Μονής Βουτσάς, εκ δρχ. δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500). Πέραν της ως άνω Χορηγίας προς την Εκκλησιαστικήν Επιτροπή, εγκρίνει να γίνη έκκλησις προς τα μέλη της Αδελφότητας δια την προσφοράν εκτάκτου συνδρομής δια τον ως άνω σκοπόν.

Χοροεσπερίδα στο Πετρίδειο, το χειμώνα του 1965.
Τα τραπεζάκια και οι πάγκοι Πέρα-Πέρα.
Οι χωριανοί διασκεδάζουν. Λες νά 'ναι τις Απόκριες;

Η ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ

Πρόδρομος για το 6^ο Παγκόσμιο Πανηπειρωτικό Συνέδριο ήταν η εκδήλωση του Σ.Ε.Φ. στο Φάληρο, που οργάνωσε η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελ-λάδος. Το Φάληρο στέναξε στις 24/1/99.

«Το συνέδριο αυτό που θα γίνει τον ερχόμενο Αύγουστο στην Ηγουμενίτσα, πρέπει να αποτελέσει βήμα της κοινής βούλησης να σταματήσει η Ήπειρος να είναι από τις πιο φτωχές περιοχές της Ευρώπης», τόνισε ο Πρόεδρός της **Κώστας Αλεξίου**.

Μάθαμε ότι το υπουργείο Οικονομικών για την παραχώρηση του οικοπέδου στο Μαρούσι ζητά από την Π.Σ.Ε. **35 εκατομμύρια δραχμές**. Η Στέγη των Ηπειρωτών κινδυνεύει (η ανέγερσή της) να μείνει όνειρο απραγματοποίητο.

Τα μηνύματα των προσωπικοτήτων της Ηπειρωτικής γης και των θαυμαστών του **Ηπειρωτισμού** ήταν δεκάδες. Είναι όμως αυτά αρκετά να πείσουν την πολιτεία για να

ισορροπήσουμε με τα άλλα διαμερίσματα στην ανάπτυξη;

Ο αγωνιστής του 21 **Γιάννης Μακρυγιάννης** θα 'λεγε τα ίδια ακριβώς μετά από 155 χρόνια, «**λόγια παχιά και ασκιά μ' αγέρι**» για τα θα... θα... θα της πολιτείας.

Αυτά τα δυσάρεστα συναισθήματα μας κυριάρχησαν, όταν στη φωτεινή επιγραφή του Σταδίου διαβάσαμε:

**ΗΠΕΙΡΟΣ: ΠΡΩΤΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ,
ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΤΙΣ ΑΠΟΛΑΒΕΣ**

Ευτυχώς υπάρχει ο πολιτισμός μας και μας κρατάει όρθιους. «**Η παράδοση ζει και η βάσεις είναι στέρεες**», είπε ο κ. Αλεξίου.

Το κόψιμο της πίτας συνοδεύτηκε από μια μουσική πανδαισία και παραδοσιακούς χορούς της Ηπείρου.

Ειδικά για μας ο **Ζαγορίσιος Πάπιγκο** με τη φωνή του **Σάββα Σιάτρα** μας περπάτησε στο Ζαγόρι.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Καθώς κατηφόριζα προς τους Μηλιωτάδες, την Κυριακή 3 του Γενάρη 1999, για να παρακολουθήσω την πρώτη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου, σκεφτόμουν την ωραία αίθουσα όπου θα γινόταν η συνεδρίαση, τα αμήχανα πρόσωπα των δημοτικών συμβούλων, τους πολλούς περίεργους παρατηρητές.

Το μοναδικό όμως που συμφώνησε με τις σκέψεις μου, ήταν τα αμήχανα πρόσωπα των δημοτικών συμβούλων.

Η «αίθουσα συνεδριάσεων» ήταν μια αίθουσα του γυμνασίου με θρανία για τραπέζια και καρέκλες μαθητών για τους δημοτικούς συμβούλους. Οι πολλοί περίεργοι παρατηρητές, ήταν μόνον ένας! Ο γράφων.

Για την ιστορία, και όχι μόνον παραθέτω τα ονόματα των 13 δημοτικών συμβούλων: **Γεώργιος Κυρίτσης, Ιωάννης Κίτσιος, Χρήστος Παπατόλης, Φρειδερίκη Μότση, Χριστόδουλος Ζώμπρας, Ιωάννης Μητσόπουλος, Κων/νος Δαλαγγέλης, Αντώνιος Φωτιάδης, Βασίλειος Σπύρου, Ευθύμιος Κίτσιος, Ηλίας Κίτσιος, Ιωάννης Ρούσκα, Ελευθέριος Γιώτης**.

Παρόντες, βέβαια, ο δήμαρχος Σωτήρης Σπυριδάκης και οι γραμματείς των πρώην κοινοτήτων.

Η ημερήσια διάταξη της πρώτης συνεδρίασης προέβλεπε την εκλογή Προέδρου, Αντιπροέδρου και Γραμματέα του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και την εκλογή δυο τακτικών και δυο αναπληρωματικών μελών της Δημαρχιακής Επιτροπής, για τη διετία 1999-2000, με μυστική ψηφοφορία.

Μετά τις σχετικές ψηφοφορίες εκλέχτηκαν:

Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου: **Δαλαγγέλης Κωνσταντίνος**.

Αντιπρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου: **Μότση Φρειδερίκη**.

Γραμματέας του Δημοτικού Συμβουλίου: **Μητσόπουλος Ιωάννης**.

Τακτικά μέλη της Δημαρχιακής Επιτροπής: **Παπατόλης Χρήστος** και **Φωτιάδης Αντώνιος**.

Αναπληρωματικά μέλη: **Ζώμπρας Χριστόδουλος** και **Κίτσιος Ιωάννης**.

Αντιδήμαρχος ορίστηκε από το Δήμαρχο ο πλειοψηφών, όπως συνηθίζεται, δημοτικός σύμβουλος: **Γεώργιος Κυρίτσης**.

Είναι σε όλους φανερό ότι οι δυσκολίες που έχουν να αντιμετωπίσουν οι νέοι Δήμαρχοι και τα Δημοτικά Συμβούλια είναι πολλές. Παρ' όλα αυτά θα ήθελα να ευχηθώ στο

Ο Αντιδήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου **Γιώργος Κυρίτσης** παρουσιάζει τους σχεδιασμούς για το μέλλον του χωριού μας και της περιοχής. Γ.Σ. 31-1-99 ΣΤΑΝΛΕΥ (Φωτ. Γ. Κέφαλος)

Δήμαρχο και στους Δημοτικούς Συμβούλους: «**Καλή επιτυχία στο πολύ δύσκολο έργο που αναλαμβάνετε**».

Θα ήθελα επίσης να τους θυμίσω ότι βρίσκονται μπροστά στην ευκαιρία η τοπική ιστορία να γράψει γι' αυτούς: Ο πρώτος Δήμαρχος του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, **Σωτήρης Σπυριδάκης**, και το πρώτο Δημοτικό Συμβούλιο, κατάφερε να σταματήσει την παρακμή του Ανατολικού Ζαγορίου και να θέσει τις βάσεις για την ανάπτυξή του.

Γιάννης Σιούλας

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Σε όποιους χωριανούς δε φθάνει η εφημερίδα είτε λόγο αλλαγής διεύθυνσης ή λόγω λάθους εγγραφής από την εφημερίδα της σωστής διεύθυνσης και τη διαβάζουν από άλλους συνδρομητές, να μας ενημερώσουν έστω και με ένα τηλεφώνημα, σε οποιοδήποτε μέλους του Δ.Σ.

ΣΤΟ NOVOTEL

Η Συνεστίαση της
Αδελφότητας Τριστένου

Έγινε με επιτυχία την Κυριακή μεσημέρι της Αποκριάς 14 Φεβρουαρίου στο παραπάνω ξενοδοχείο. Το χορευτικό του συλλόγου λάμπρυνε την εκδήλωση με την εμφάνισή του «ανοίγοντας» το χορό.

Για τη διασκέδαση των Τριστενικιών φρόντισε το παραδοσιακό συγκρότημα του δεξιότεχνου στο κλαρίνο **Βασίλη Δήμου**.

Όμως βαριά τα πόδια των χορευτών γιατί θρηνούσαν το παλικάρι που έχασε σε ατύχημα το χωριό, το **Γιώργο Βαλαούρα**.

Ευχόμαστε του χρόνου να μη ξανασυμβούν τέτοια θλιβερά γεγονότα.

Η πρώτες αποφάσεις Πρώτες πρωτοβουλίες του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου

1. Ψηφίστηκε ο κανονισμός λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου.

2. Το Δημοτικό Συμβούλιο παίρνει πρωτοβουλία να κηρυχτούν τα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου μαρτυρικά χωριά.

3. Παρακολούθηση του θέματος που αφορά την Εγνατία Οδό (του κόμβου που μας αφορά).

4. Συνεργασία με τους 2 άλλους Δήμους του Ζαγορίου, για κοινή στάση σε κοινά προβλήματα.

5. Καθορισμός τελών φόρων και δικαιωμάτων για το 1999.

6. Αποφασίστηκε η εκμίσθωση της εκμετάλλευσης των δασών από τους Δασικούς συνεταιρισμούς.

7. Καθορισμός της ημερήσιας εκτός έδρας αποζημίωσης του Δημάρχου και των Δημοτικών Συμβούλων σε 12.000 δρχ. εκτός εξόδων διανυκτέρευσης και μετακίνησης.

Πάρθηκαν και άλλες αποφάσεις.

ΣΥΝ«ΕΡΓΑ»ΣΙΑ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ

Η συνεργασία σας με το «ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ» είναι απαραίτητη.

Η εφημερίδα κινδυνεύει να φτωχύνει σε ύλη.

Η έκδοσή της κάθε φορά προσθέτει άγχος στη Συντακτική Επιτροπή.

Δεν είναι σωστό να γράφουν οι ίδιοι και οι ίδιοι.

Κάποτε και σεις θα τους βαρεθείτε.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΣΑΧΙΝΗΣ

Το Διοικητικόν Συμβούλιον της Εν Αθήναις Αδελφότητος Γρεβενιτίου Ζαγορίου Ιωαννίνων συνελθόν σήμερον εκτάκτως άμα τω αγγέλματι του αδοκίτου θανάτου του **Βασιλείου Σαχίνη**, καθηγητού, **Ιδρυτικού Μέλους** της Αδελφότητος και επιλεκτού τέκνου του Γρεβενιτίου, τιμήσαντος ποικιλοτρόπως της πατρίδας μας ομοφώνως αποφασίζει όπως:

1. Σύσσωμον το Διοικητικό Συμβούλιο πα-ραστεί εις την κηδεία του μεταστάντος.

2. Ειδοποιηθούν τα εν Αθήναις μέλη της Αδελφότητος ίνα παραστούν εις την κηδείαν.

3. Εκφρασθώσιν τα θερμά συλλυπητήρια της Αδελφότητος και του Διοικητικού Συμβουλίου εις την οικογένειαν αυτού.

4. Διατεθώσιν δρχ. χίλια (1.000) εκ του ταμείου της Αδελφότητος υπέρ των άπόρων οικογενειών Γρεβενιτίου αντί στεφάνου.

Εν Αθήναις τη 8η Φεβρουαρίου 1965

Ο πρόεδρος Παναγ. Παπαδημητρίου ο Γενικός Γραμματέας Χρ. Παυλίδης ο Αντιπρόεδρος Χρ. Βρακότας, τα μέλη Κων/νος Βλάχος, Κων/νος Τόδουλος, Σωτήριος Καπετάνος, Όλγα Παπαβρανούση.

Αφήκε το μολύβι και το χαρτί με τα τελευταία του ποιήματα, ανέκδοτα, όπως και τα περισσότερα παρέα με το ανέκδοτα θεατρικό του έργο «Κυρά Ζήκαινα».

7 Φεβρουαρίου 1965, έσβησε στο κρεβάτι του νοσοκομείου. Η επιστήμη πριν 5-6 μήνες είχε διαγνώσει καρκίνο του πνευμού. Ήταν 76 χρόνων αρκετά πριν το βαθύ γήρας.

«Χορτάρισε η αυλή, κάποια από δω και πέρα πρέπει να την ξεχορταριάζει».

Το λέγε με νόημα ο **Γιώργης Δημητρίου Σαχίνης (κυρ Γιώργης)**. Είχε χάσει την πρώτη του γυναίκα και αναζητούσε καινούριο σύντροφο. Νοικοκύρης και εμπορευόμενος στα Γιάννενα, αλλά γυναίκα ήθελε από χωριό, είναι Λιασκοβεταινή και τον ακολουθεί στο Γρεβενίτι. Για το γαμπρό δυο κοριτσόπουλα «ερίζουν» και μάλιστα αδελφούλες, η πιο μικρή η **Σοφία (κυρά Σοφιά)** τον κερδίζει και την παντρεύεται. Εξηναπεντάρης παντρεύεται τριαντάρα και στην περιοχή γίνεται σουσούρο. «Θα τον πάρω εγώ να φάω ψωμί, ας είναι μεγάλος». Απ' αυτό το γάμο γεννήθηκε στο Γρεβενίτι ο **Βασιλάκης**.

Το **Παρθεναγωγείο** στο Γρεβενίτι εν έτη 1889 είχε κλείσει δέκα χρόνια λειτουργίας. Ο **Σπύρος Κουτούλης** είχε δώσει στα **1878 170 λίρες**, για να γίνει και συνέχιζε να δίνει για τα λειτουργικά του έξοδα **22 λίρες** το χρόνο.

Ο **Βράνος Βοζάνης** βρίσκεται στο πανέμορφο πέραν της Πόλης, είναι καταξιωμένος φιλόσοφος καθηγητής και λόγιος, στον Κολοφώνα δηλαδή της δόξας του.

Στα **1901** δωδεκάχρονο παιδάκι, αφού τελείωσε το τότε δημοτικό σχολείο πηγαίνει προσκαλεσμένος από τα άλλα δύο αδέρφια του (από τον προηγούμενο γάμο του κυρ Γιώργη) στη **Σμύρνη της Μικράς Ασίας** για να δουλέψει μαζί τους στο δικό τους βιβλιοπωλείο. Κλείνει δεν κλείνει μισό χρόνο στη Σμύρνη.

Πάνω στο χρόνο ένα μήνυμα τον καλεί να επιστρέψει γιατί κέρδισε μια υποτροφία από τη **Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή**, επειδή ήταν στους ΔΥΟ πρώτους αριστεύσαντες μαθητές ολόκληρης της Ηπείρου!

Αυτό σήμαινε 5 χρόνια δωρεάν φοίτησης στη Σχολή, εσώκλειστος βέβαια, για να

βγει **Θεολόγος** ενδευμένος και το ράσο.

Έτσι στις **15/12/1901** μπαίνει στη **Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή** για να αποφοιτήσει στις **10/06/1906**.

Σαν Θεολόγος αποφοιτεί με άριστα, **9 και 11/29** είναι ο βαθμός του αποφοιτηρίου του.

Το αποφοιτήριο υπογράφει ο **Νεκτάριος τέως Μητροπολίτης Πενταπόλεως** κατά κόσμο **Αναστάσιος Κεφάλας**, ο οποίος ανακηρύχθηκε **Άγιος το 1961**, της Αίγινας Πολιούχος.

Μερικά από τα **ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ** μαθήματα που δίδασκε ήταν η Ιερή Ιστορία, Κατήχηση, Δογματική, Ομιλητική κ.ά.

Απ' τα **ΕΓΚΥΚΛΙΑ** μαθήματα δίδασκε Ελληνικά, Γαλλικά, Εβραϊκά, Αρχαιολογία κ.ά.

Εκείνο όμως που τον απορρόφησε ήταν η **φιλολογία** και έτσι αποφοίτησε από το **Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**.

Στη Σχολή παρέμεινε και κατά την περίοδο που ήταν φοιτητής Φιλολογίας σαν οικότροφος. Όμως, δεν σταματάει ως εδώ. Στα **1913-1914** βγάζει και τη **Σχολή Γυμναστών**.

Ο Διευθυντής της Σχολής, όντας πλούσιος Κολωνακιώτης, τον είχε συμπαθήσει και στις πολλές βόλτες που πήγαιναν στην Κηφισιά με άμαξα, του είχε εκμυστηρευθεί ότι θα τον στείλει στη **Σουηδία** για μετεκπαίδευση. Όμως ξαφνικά πέθανε...

Όντας φοιτητής φιλολογίας, τα βροντάει κάτω και μαζί με το συμφοιτητή και φίλο του Ηπειρώτη **Τζούφη** πηγαίνουν στα Γιάννενα σαν εθελοντές.

«**Πάω να απελευθερώσω την πατρίδα μου από τους Τούρκους**» έλεγε. Έτσι βρέθηκε και κοντά στον κωνοειδή λόφο του Μπιζανίου.

Όπως έλεγε έφαγε φαγητό από το ίδιο καζάνι με τον Κωνσταντίνο στο μέτωπο των πολεμικών επιχειρήσεων.

Η ανεμοζάλη και η βροχοθύελλες γκρέμισαν τη σκηνή και σε κάποια φάση καταπλακώνει τους δύο φίλους.

Στις **22 Φεβρουαρίου 1913** μπήκε απελευθερωτής στα Γιάννενα, διηγόνταν ότι οι κάτοικοι τους πετούσαν λουλούδια και χάμω πατούσαν σε σκισμένα φέσια. Η Κυρά-Σοφία αγωνιά για το παιδί της, ο πόλεμος τελείωσε.

Αμέσως παρουσιάζεται στο Στρατηγό **Δαγκλή** παρακαλώντας τον να δώσει άδεια στο παιδί της για το χωριό, να το «χορτάσει» λιγάκι κοντά της και το πετυχαίνει.

Το **Γρεβενίτι** είναι ελεύθερο από τις **23/12/1912**. «**Απελευθέρωσα την πατρίδα μου**», θα φωνάξει στην ελεύθερη δική του μικρή πατρίδα.

Ο Βασιλάκης τώρα έχει μεγαλώσει αρκετά και θέλει να εργαστεί στα αντικείμενα που σπούδασε.

Διορίζεται Γυμναστής στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων για δύο χρόνια **1914-1916**. Από και πέρα ακολουθεί ο διορισμός του ως **Καθηγητής Φιλολογίας**, πρώτα στην **Τσαγκαράδα** του Βόλου, ακολουθούν η Κοζάνη, το Ξυλόκαστρο κ.λ.π.

Στα 1931 παντρεύεται την **Ιωάννα** Σοφικίτου και αποκτούν μια κόρη, τη **Σοφία**.

Στα **1957** βγαίνει στη σύνταξη, έχει έτοιμα τα «**καρδιοσταλάματα**» (Πατριωτικά λογοτεχνήματα) και τα εκδίδει το 1958. Περιλαμβάνουν ποιήματα και θεατρικά έργα. Τα περισσότερα έργα του, ποιήματα κυρίως, είναι σε χειρόγραφα.

«Η Κυρά Ζήκαινα» θεατρικό έργο, σύ-

ντομα θα το έχουμε στα χέρια μας για αξιοποίηση.

Από τα «καρδιοσταλάματα», διαλέξαμε για σας τις **Διώχνες**, όπου ο προσωπικός του πόνος ζυμώνεται με το ανάθεμα. Χωρίς προσπάθεια να κάνει κάτι για χαλινάγωγής τους:

Κυκλάμενα τις λεν αλλού τις διώχνες του χωριού μου λουλούδια το χινόπωρο που βγαίνουν σα θα βρέξει.

Πόση βροχή πο δάκρυα δεν φέρει ο ερχομός τους!!!

Χωρίζουν οι σκληρόκαρδες καρδιές που λαχταρούνε.

Και ταξιδιού μυριό στόμα την ώρα διαλαλούνε.

Αυτές σαν έρθουν, φεύγουνε και πάλι για τα ξένα

σαν ταξιδιάρικα πουλιά οι δόλιοι οι ταξιδιώτες,

τι δεν μπορούν δεν δύναται στον τόπο τους να ζήσουν

γιατί είναι ομορφότοπος μα φτωχικός για κλάμα...

Καταραμένα λουλούδα πλυμένα από το δάκρυ,

με δίχως λίγη μυρωδιά με ξέθωρο το χρώμα,

πόσων μανάδων στέγνωσε το χείλι ο φυτρωμός σας!!!

Κι αντροχωρίστρες γίνεστε καταραμένες διώχνες που ζωντανό το χωρισμό σ' αντρόγυνα σκορπάτε.

Για τον ίδιο τα μοβ αυτά αυτοφυή λουλουδάκια, μετά τον πόλεμο δεν συμβολί-

ζουν τίποτα. Τύχη στην ατυχία; Ίσως, γιατί το χωριό μας δεν το αντίκρισε ποτέ καμένο, συνέχεια ανέβαλε να ξαναζήσει εκείνα τα προπολεμικά χαρούμενα Καλοκαίρια. Πήρε μαζί του κείνη την προπολεμική αρχοντιά του.

1960, 26 Οκτωβρίου θεμελιώνεται πια μέσα του ότι δεν θα ξαναδεί **ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ**, ίσως φοβόταν ότι δεν θα αντέξει να το δει.

Στην αλληλογραφία του με τη γιαγιά μου τη **Λεμονιά**, έχει σταματήσει να γράφει «**Θα 'ρθω το Καλοκαίρι**».

Αντί γι' αυτό, διαβάζοντας ο ίδιος τα δικά του «Καρδιοσταλάματα», της γράφει με ποιητικό τρόπο:

ΑΓΙΑΤΡΕΥΤΟΣ ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ

Αχ τα καρδιοσταλάματα διαβάζοντας μου γίναν

σωστά καρδιοραγίσματα. Τι.....στο χωριό με πήγαν

που ρεΐπιο πια και αγνώριστο το πατρικό μου βρήκα!!

Γονιοί κι αδέρφια φύγανε σε μακρινά ταξίδια...

Στην άχαρη μας, τούτη Γης καμπόσοι ταξίδεψαν

μα οι πιο πολλοί σ' αγύριστο ταξίδι στα ουράνια

*Μ' αυτό το ποιηματάκι, φυλαγμένο από μένα, κλείνω σαν επίλογο, **αντί για μνημόσυνο**.*

Γιώργος Δερμάνης

Υ.Γ. Από στατιστικά στοιχεία που αντλήσαμε από τις εκδόσεις της ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΡ. 2 του 1973, προκύπτει το μέγεθος της φιλομάθειας του αείμνηστου **Βασιλάκη Σαχίνη**. Η Ρ.Ε.Σ. ως το 1940 δηλαδή 125 χρόνια λειτουργίας της μας γνωρίζει ότι αποφοίτησαν 250 Θεολόγοι, δηλαδή ούτε 3 το χρόνο!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΡΙΖΑΡΑΙ ΤΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ, του Ευσταθίου Δ. Λαμπρίδη 1973, των παραπάνω εκδόσεων πόνημά του.

Βασιλάκης Σαχίνης. Είναι ο εθελοντής στρατιώτης την περίοδο 1912-1913.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

«ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ»

Μια πραγματικά ευχάριστη έκπληξη δοκιμάσαμε, όταν για πρώτη φορά ήρθε στα χέρια μας, κάτι που χρόνια προσδοκούσαμε μάταια και δεν γινόταν ποτέ. Είχαμε αρχίσει να αποδεχόμαστε, πως έτσι είναι, πως μόλις φύγει και η δίκη μας γενιά, ούτε σαν θολή ανάμνηση, δεν θα έμενε η πρόσφατη ιστορία του χωριού μας, του Γρεβενιτίου.

Ένα παχύ στρώμα σκόνης λησμονιάς, θα σκέπαζε τα πάντα και μόνο σημείο θαυμάσιου, για το χωριό μας, θα έμενε η μαγευτική του φύση και η ακαταμάχητη έλξη για τις ρίζες μας. Και η πρόσφατη ιστορία του, η ιστορία της τελευταίας εξηκονταετίας, θα χάνονταν στο σκοτεινό βάθος του χρόνου. Γι' αυτό ήταν ευχάριστη η έκπληξη, όταν κρατήσαμε στα χέρια μας, το βιβλίο του συγχωριανού μας **Χρίστου Δ. Ρογκότη**, με τίτλο: «**Το Γρεβενίτι στην αντίσταση**».

Και μόνο το εξώφυλλο, ήταν αρκετό, να μας μπάσει στο θέμα του βιβλίου, με τον συμβολισμό που δημιουργεί η θολή φιγούρα του αντιστεκόμενου αντάρτη, σχηματισμένη από τις φλόγες, του πυρπολημένου χωριού.

Αυτό που βλέπουμε στο εξώφυλλο, είναι το πνεύμα της Αντίστασης.

Σκεφθήκαμε πως, αντί να γράψουμε μια συνηθισμένη παρουσία και κριτική του βιβλίου, θα ήταν προτιμότερο, να δημοσιεύσουμε επιλεκτικά, κάποια κομμάτια από το κείμενο, ώστε ο αναποψίαστος υποψήφιος αναγνώστης αυτού του βιβλίου, να αντιληφθεί γιατί πραγματικά πρόκειται.

Εμείς, πριν προχωρήσουμε σ' αυτή την επιλογή, μια σύσταση κάνουμε. Δεν φτάνει, το βιβλίο αυτό να βρίσκεται σε κάθε σπίτι μας. Ας το χαρίσουμε και στους φίλους μας, για να μάθουν, ποιοι είμαστε και πιο ήταν, το Γρεβενίτι τότε.

Τα διάσπαρτα κομμάτια του κειμένου, που ακολουθούν, είναι από τα χαρακτηριστικότερα του βιβλίου:

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ»

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ

Εκείνη η μεγάλη Εβδομάδα του Απριλίου 1941 ήταν πραγματικά Εβδομάδα των Παθών για την Ελλάδα.

Άμεσα αισθητή και στο χωριό μας.

Ο Νικητής Στρατός μας στην Αλβανία βρίσκεται πλέον ανάμεσα στο σφυρί και το αμόνι δύο υπερδυνάμεων.

Μπροστά αντιμετωπίζει με επιτυχία το σωρό των Ιταλικών δυνάμεων. Στις πλάτες του όμως η σφήνα των Γερμανών αρμάτων μάχης έχει εισδύσει βαθιά.

Ο Χίτλερ ξελασπώνει τον ηττημένο σύμμαχό του.

Οι στρατιώτες μας, αφήνουν σιγά-σιγά τις προχωρημένες θέσεις τους στα αλβανικά βουνά και πιασμένοι για να αποφύγουν την αιχμαλωσία. Έχει συντελεσθεί ήδη η συνηκολόγηση των στρατηγών και τα γερμανικά στρατεύματα, αφήνουν ελεύθερους τους Έλληνες στρατιώτες αφού αυτοί παραδώσουν τον οπλισμό και τα υλικά τους. Τον ατιμωτικό αφοπλισμό δεν τον αποφεύγουν όσοι κινούνται στις μεγάλες οδικές αρτηρίες και στα αστικά κέντρα. Όμως!!!

Οι περισσότεροι διασχίζοντας τα πυκνά δάση της Πίνδου κρύβουν το βαρύ οπλισμό και κουβαλώντας τα τιμημένα ατομικά τους όπλα γυρίζουν ξυπόλητοι πεινασμένοι, κατάκοποι.

Οι κάτοικοι των ορεινών χωριών τους προσφέρουν το υστέρημά τους και κρύβουν τα όπλα. Γιατί άραγε;

Αυτό το κουβάλλημα και το κρύψιμο των όπλων τι σημαίνει; Οικονομική αξία γι' αυτούς καμιά! Τα όπλα δεν τρώγονται. Ποιος ο προορισμός τους; Ο απλός Έλληνας μαχητής, ο απλός Έλληνας χωρικός κρύβοντας εκείνη τη στιγμή ένα όπλο φυτεύει το σπόρο της ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ.

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ο άγιος χειμώνας 1942-1943 έχει πια περάσει. Η άνοιξη μπαίνει για τα καλά. Ψευτολειτούργησαν και τα σχολεία και σχεδόν πλησιάζει το Πάσχα.

Μια παρέα συγχωριανών αφήνοντας τη βάρκα στη Ντραμπάτοβα ανηφορίζουμε για το χωριό. Ο δημόσιος αυτοκινητόδρομος είναι σκέτη απελπισία ως που να φθάσει κανείς στη «Γκορτσιά» της Μάζιας.

Τώρα ανηφορίζουμε για την Κρυόβρυση, στον αυχένα, για να πάρουμε την κατηφόρα για το γεφύρι του Λιόλιου.

Πλησιάζουμε στον αυχένα κι ο αέρας που φυσάει μας φέρνει τη μυρωδιά του χωριού μας κι ως είμαστε τόσο μακριά.

Έχουμε αφήσει πίσω την καταπιεστική ατμόσφαιρα των Γιαννίνων με γεμάτους τους δρόμους τους από κάθε λογής ιταλικό «φρούτο». Καραμπινιέροι με ναπολεόντεια καπέλα. Βερσαλιέροι με το κράνος γεμάτο κοκορόφτερα. Αλπίνι με τα τυρολέζικα καπέλα και με το μακρύ κοκορόφτερο. Σιτσιλιάνοι με το μαλλί λαδωμένο από μπόλικο μπριγιόλι. Ναπολιτάνοι ψωρόμαγκες με την κιθάρα στην πλάτη και φασίστες μελανοχιτώνες με το μαύρο πουκάμισο και το μαύρο φασιστικό φέσι με τη φούντα.

Πλάι σ' αυτό το φανταχτερό ιταλικό πανηγύρι κυκλοφορούν λιγοστά βέβαια ακόμα. Κάτι ανθρώπινα όντα με γκριζοπράσινες στρατιωτικές στολές και βαριές μπότες. Εκείνο που σου κάνει εντύπωση είναι τα ψυχρά μάτια τους και το αγέλαστο σαν από γρανίτη πρόσωπο: Είναι οι φρουροί της «Νέας τάξης πραγμάτων».

Είναι οι Γερμανοί!

Ακόμα δεν ασκούν καθήκοντα κατοχικών στρατευμάτων δεδομένου ότι η περιοχή μας ανήκει στην Ιταλική Ζώνη Κατοχής.

Να ο αυχέννας!

Τι είναι πάλι τούτο; Δεξιά μας στο υψημάκι, καθισμένο πάνω σ' ένα βραχάκι στέκεται ένα οπλισμένο παλικάρι.

Δίκοχο στρατιωτικό, χιτώνιο του Ελληνικού Στρατού. Κυλόττα μαύρη χωριάτικη και άρβυλα περιέργης κατασκευής και προέλευσης. Στα γόνατά του ακουμπάει μια κοινή αραβίδα και η στολή του συμπληρώνεται από σταυρωτά φισεκλίκια στο στήθος. Καθώς μας πλησιάζει για να μας ρωτήσει ποιοι είμαστε και που πηγαίνουμε, βλέπουμε μέσα σ' ένα οβάλ σήμα στο Δίκοχο του τη λέξη ΕΛΑΣ.

ΑΝΤΑΡΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Το συγκρότημα υποχώρησε στο Γρεβενίτι.

Οι τραυματίες παρά το γεγονός του μεγάλου χρόνου που απαιτήθηκε για τη μεταφορά τους από το Δρίσκο ως το Γρεβενίτι (περίπου 5 ώρες) αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία. Ο γιατρός βοηθούμενος από τις εθελόντριες νοσοκόμες του Γρεβενιτίου καταβάλλοντας υπεράνθρωπες προσπάθειες κατόρθωσε να χειρουργήσει και να επιδέσει τα τραύματά τους.

Ιδιαίτερα σοβαρή ήταν η κατάσταση του τραγικού Κ. Βαένη με τραύμα ακριβώς στην επιγονατίδα.

Ο Ν. Γοδέβενος είχε ένα τρομερό σε έκταση τραύμα από ριπή μυδραλίου στον αγκώνα αριστερού χεριού.

Το χέρι κρεμόταν κατασπασμένο και επιπλέον ήταν πρησμένο από το γεγονός ότι οι συναγωνιστές του που τον μετέφεραν, το έδεσαν πιο ψηλά με μια δερμάτινη ζώνη για να σταματήσουν την αιμορραγία.

Ήμουν εκεί!!!

Ο γιατρός για ώρες ψαλίδιζε τις κουρελιασμένες σάρκες και καθάριζε τα συντριμμένα οστά του αγκώνα.

Για αναισθητικό ούτε λόγος!

Κανονικά θα έπρεπε να γίνει αμέσως ακρωτηριασμός.

Όμως το παλικάρι έπρεπε να σωθεί καθώς και το χέρι του.

Και το παλικάρι σώθηκε και το χέρι του. Βέβαια ο αγκώνας του δεν λειτούργησε αλλά ο ηρωικός Νίκος ζει ακόμα. Συνταξιούχος της ΔΕΗ βρίσκεται στα Γιάννενα και συχνά τα λέμε.

Τραγική ήταν η μοίρα του Κ. Βαένη.

Η εγχείρηση στο γόνατο δεν του επέτρεπε να βαδίζει. Κι όταν αργότερα, μετά τη μεγάλη επίθεση των Γερμανών στο Γρεβενίτι, το Νοσοκομείο υποχώρησε προς τη Μηλιά Μετσόβου το άτυχο παλικάρι έπεσε στα χέρια των γερμανικών κτηνών που το έκαψαν ζωντανό στο σχολείο του χωριού.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ ΠΕΤΡΑΕΤΟΣ «Saubierungsunternehmen STEINADLER»

Όπως και πιο πάνω αναφέραμε, δυο βαριά τάγματα κατευθύνονται προς την περιοχή μας.

Κινούνται από την Μπαλντούμα το ένα προς Δόλιανη και το άλλο προς Γρεβενίτι.

Αυτό που κινείται προς εμάς είναι που θα κάνει το χωριό μας να πληρώσει βαρύ μερίδιο στους 161 εκτελεσμένους της Επιχείρησης «Στάιναντλερ».

Το βαρύ αυτό τάγμα ανηφορίζει αργά-αργά ακολουθώντας τον παλιό πεζόδρομο από τα «Κανάλια» προς τον Άγιο Δημήτριο.

Τώρα οι επιδρομείς χτυπιούνται παντού αλύπητα.

Η μαχητικότητα των ανταρτών έχει φτάσει στο ανώτατο σημείο της. Κάθε πέτρα, κάθε πουρνάρι γίνεται μετερίζι και το αντάρτικο ντουφέκι στοχεύει χωρίς δισταγμό τους επιδρομείς με τις γκριζοπράσινες στολές και τα ατσάλινα κράνη.

Ο γερμανός στρατιώτης έχει απομυθοποιηθεί. Είναι και αυτός ένας φοβισμένος επιδρομέας που περιμένει από στιγμή σε στιγμή να δεχτεί το τιμωρό βόλι του Έλληνα μαχητή.

Ο αντάρτης δε φεύγει μπροστά στη συμπαγή μάζα των αλпинιστών του Φον Στένερ. Πυροβολεί ψύχραιμα «στο ψαχνό» και υποχωρεί μόνο μπροστά σε υπέρτερες δυνάμεις.

Η γερμανική φάλαγγα έχει ήδη φτάσει στον «τορό» Πάπημα του Αγίου Δημητρίου. Το μικρό αντάρτικο τμήμα που ενεδρεύει έχοντας καταλάβει θέσεις από τη «Ρέτσια» ως τον Άγιο Δημήτρη, ψύχραιμα περιμένει. Δεν έχει δύναμη παραπάνω από μία διμοιρία. Μια διμοιρία ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει ένα βαρύ τάγμα. Ενώ η εμπροσθοφυλακή έχει φθάσει στη θέση που προαναφέραμε, δέχεται πυκνά και εύστοχα πυρά.

Η συμπλοκή γενικεύεται. Δυστυχώς δεν έχουμε λεπτομέρειες αυτής της μάχης. Δεν υπήρξαμε αυτόπτες μάρτυρες, όπως σε προηγούμενες, ούτε βρήκαμε άλλους.

Γεγονός όμως είναι ότι αυτή ήταν αιματηρή για τους Γερμανούς. Διαδόθηκε ότι μεταξύ των νεκρών Γερμανών υπήρξε και ανώτερος αξιωματικός.

Το ότι οι επιδρομείς μάτωσαν στα γερά ενισχύεται από το γεγονός ότι το αντάρτικο τμήμα ήταν εμπειροπόλεμο και η απόσταση ήταν πολύ κοντινή.

Αλλά και η λυσσασμένη αντίδραση των Γερμανών με το ξέσπασμα σε αθώα θύματα συνηγορούν γι' αυτό.

Το αντάρτικο τμήμα στο 2/85 τάγμα.

Όταν το τμήμα αυτό, του ΕΛΑΣ, έχοντας ολοκληρώσει την αποστολή του και μπροστά σε πολλαπλάσιες εχθρικές δυνάμεις απαγκιστρώθηκε, όρμησαν μανιασμένοι επιδρομείς.

Ξετρυπώνουν αθώους υπερήλικες και ένα μικρό και τους συγκεντρώνουν στο σημείο της ενέδρας...

Εδώ διαπράττεται η μεγάλη σφαγή...

Οι «αιχμάλωτοι» που τα χιτερικά «παλικάρια» συλλαμβάνουν είναι οι παρακάτω:

Τζουβάρας Γιάννης

Τζουβάρα Χρυσάνθη - νύφη του, έγκυος με το αβάπτιστο αγοράκι της

Κουλούρη Ελένη

Νικολέτας Δημήτριος

Τισσανάκη Βασιλική

Ρέβενου Αγγελική

όλοι κάτοικοι της γειτονιάς του Αγίου

Δημητρίου.

Είχα αποφασίσει αρχικά να αποφύγω την περιγραφή της σκηνής που επακολούθησε και της οποίας αυτόπτης μάρτυρας υπήρξε κοντοχωριανός από το Δεμάτι ο

οποίος βιαίως είχε χρησιμοποιηθεί από τους Γερμανούς ως οδηγός, γιατί τέτοιες σκηνές είναι δύσκολο και να περιγραφτούν και να διαβαστούν. Όμως στην αρχή του βιβλίου, κάτω από τον τίτλο, έχω γράψει δύο στίχους που πήρα από το απείριστο Ελληνικό Μνημείο, στο στρατόπεδο συγκεντρώσεως του αυστριακού χωριού Μασουτάουζεν, γραμμένους ελληνικά και γερμανικά.

«*Η λήθη του κακού είναι άδεια για την επανάληψή του*»

«*Das Vergessen des Bösen ist die Erlaubnis zu seiner Wiederholung*»

Δεν είχα επομένως το δικαίωμα να αποσιωπήσω αυτή τη σφαγή, αλλά να την αφήσω καταγεγραμμένη σαν ελάχιστο φόρο τιμής προς τα αδικοχαμένα αθώα θύματα και σαν αιώνιο όνειδος ενός ευρωπαϊκού λαού. Πρόκειται για άνανδρη και βάρβαρη πράξη φονιάδων που αισθάνονταν πως έχασαν το παιχνίδι και μη μπορώντας να λυγίσουν τους Έλληνες μαχητές, δάγκωναν με τη μανία τραυματισμένου άγριου θηρίου.

Ενώ συγκεντρώσαν τα αθώα θύματα, ένα γερμανικό κτήνος άρπαξε από την αγκαλιά της Χρυσάνθης Τζουβαρά το μωράκι της και πετώντας το ψηλά το κάρφωσε στην ξιφολόγη του!

Ξετρελαμένος ο δύστυχος παππούς Γιάννης Τζουβάρας άρπαξε μια μεγάλη πέτρα και την εκσφενδόνισε στο πρόσωπο του φονιά! Τότε έπεσαν επάνω του τα υπόλοιπα κτήνη και τον κατατρύπησαν με τις ξιφολόγχες τους.

Την ίδια τύχη είχαν και οι υπόλοιποι.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οι Γερμανοί έφυγαν! Οι μπότες τους δεν απτηχούν στους ελληνικούς δρόμους. Τα μυδράλια τους βουβήθηκαν. Δεν μουγκρίζουν οι κινητήρες των τεθωρακισμένων τους.

Στους ελληνικούς δρόμους απόμειναν πάλι στα ανατιναγμένα γεφύρια τα σκέλεθρα των καμένων αυτοκινήτων τους και τα διάτρητα από σφαίρες κράνη τους. Τα παιδάκια παίζουν με τα εκατομμύρια άδειους κάλυκες στα πεδία των μαχών. Απομένουν ακόμα οι βάρβαρες γοθικές τους επιγραφές και τα αναρίθμητα «*VERBOTEN*» (απαγορεύεται) με τις μαύρες νεκροκεφαλές. Τα πυρπολημένα χωριά αναφωνούν. «Από εδώ πέρασαν οι Ούννοι». Εκατοντάδες χιλιάδες τα μνήματα ηρώων και μαρτύρων.

Μήπως έφτασε η ώρα της ψυχρής αποτίμησης αυτών των γεγονότων και της στάσης του Ελληνικού Λαού; Η Εθνική Αντίσταση ήταν ηρωισμός ή τρέλα!

Ο Εμφύλιος Πόλεμος που ακολούθησε κόντεψε να αφανίσει ιστορικά την προσφορά της Εθνικής Αντίστασης. Παράλληλα όλοι αυτοί που στα χρόνια της κατοχής συνεργάστηκαν με τους κατακτητές είχαν κάθε λόγο να τη μισούν. Την Εθνική Αντίσταση τη μίσησαν και τη μισούν και εκείνοι, τους οποίους στην αρχή της αφήγησής μου αυτής αναφέρω, που έμειναν «Έξω του Νυμφώνος». Ήταν εκείνοι που από καιροσκοπισμό ή δειλία κλείστηκαν στα σπιτάκια τους περιμένοντας που θα βγάλει η άκρη!

Εμείς όμως οι άλλοι, οι πολλοί, η μέγιστη πλειοψηφία των Ελλήνων δικαιούμαστε και έχουμε υποχρέωση απέναντι σ' αυτούς που θυσίασαν τη ζωή τους, την περιουσία τους να προβούμε στην αποτίμηση της Εθνικής Αντίστασης και του έργου της.

Ήταν ή δεν ήταν η Εθνική Αντίσταση μια ιστορική αναγκαιότητα της εποχής εκείνης;

Έχοντας υπ' όψη τα παρακάτω βγαίνει αβίαστα αυτό το συμπέρασμα.

Στο τέλος του καλοκαιριού του 1943 οι κατοχικές δυνάμεις στη Ελλάδα έφθασαν τις 23 Μεραρχίες. Είκοσι τρεις ετοιμοπόλεμες μεραρχίες πρώτης γραμμής έλειπαν από τα διάφορα μέτωπα του Άξονα προσπαθώντας να δαμάσουν τους Έλληνες αντάρτες.

Ο στρατηγός Ουίλσον, αρχιστράτηγος Μέσης Ανατολής, και ο στρατάρχης Αλεξάντερ, αρχιστράτηγος Μεσογείου στις 18 Ιουλίου 1944 υποκριτικά μας υμνούν.

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΑ του Δημήτρη Ράιου στο φύλλο του Απρίλη

Δεκαπενταύγουστο στο Γρεβενίτι

Της Μαρούλας Παπαευσταθίου, φιλόλογου.

Η επιθυμία της αναψυχής φέρνει τους κουρασμένους «στρατοκόπους» των... λεωφόρων κάθε καλοκαίρι από τις πόλεις στο χωριό. Η έκφραση «ν' ανέβουμε στο χωριό» σημαίνει κάτι σαν «ν' ανασάνουμε λιγάκι» καθώς και: «να επιστρέψουμε στις ρίζες μας».

Οι παππούδες, κάτω από τα θεριεμένα πλατάνια στο Μεσοχώρι λένε πως εδώ κάνεις «καινούριο σηκώτι».

Και είναι αλήθεια ότι από τον Ιούλιο, πολλοί, αποφεύγοντας την αφόρητη ζέση του «κάμπου», των πνιγνών σύγχρονων πόλεων, ανεβαίνουν στη δροσιά και το οξυγόνο του Γρεβενιτίου.

Όμως η μεγάλη συγκέντρωση, η «πανηγυρίς» (παν αγείρω = συγκεντρώνω τους πάντας, τους ξεσηκώνω, στην «αγορά» = στο χώρο συγκέντρωσης πια, στο... Μεσοχώρι!) συμβαίνει το Δεκαπενταύγουστο.

Η γιορτή της Παναγιάς είναι το κεντρικό εορταστικό γεγονός τούτου του χωριού, που παλιότερα ήτανε Κεφαλοχώρι και άρα, γινόταν και το σημείο αναφοράς όλων των γειτονικών χωριών του Ανατολικού Ζαγορίου. Εύκολα εξηγείται πως το κυρίαρχο γυναικείο όνομα εδώ είναι «Μαρία» (παράλληλα με το ανδρικό Στάθης).

Η γιορτινή ατμόσφαιρα στο προαύλιο της παλιάς Εκκλησίας καμάρι του χωριού κάνει ν' ανοίγουν οι καρδιές, που απλώνονται όπως τα τραπέζια στην πλατεία.

Όλοι αποζητούν αυτή την άπλα καθώς και το ξεφάντωμα στο πανηγύρι που θα ακολουθήσει σ' αυτό το Πάσχα του καλοκαιριού.

Παλιά, το γεγονός ήταν το κεντρικό όλης της χρονιάς, το σημείο αναφοράς των κατοίκων. Θα γέμιζαν από ξεγνοιασιά για να ξαναγυρίσουν στην κουραστική βιοπάλη. Έμοιαζαν να ακολουθούν εκείνο το αρχαίο χωρίς να το ξέρουν: «Βίος ανεόρταστος μακρά οδός απανδόκευτος» για να μην είναι η ζωή τους αγιόρταστη, μια συνεχής καθημερινότητα χωρίς Κυριακές και μοιάζει με τον οδοιπόρο που είναι αναγκασμένος να προχωρεί ένα μακρύ δρόμο χωρίς να βρίσκει πουθενά ένα πανδοχείο ν' αναπαυτεί. Μάλιστα δε τόση ήταν η χαρά και η επισημότητα που έδιναν στη γιορτή που, όπως μαθαίνουμε από τους παλαιότερους, ένιωθαν προσωπική την ευθύνη ο καθένας τους να καθαρίσει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κομμάτι από το σπίτι του ως το δρόμο, ως το Μεσοχώρι, για να «λάμπει» η μέρα απ' όλες τις πλευρές.

Οι παλιοί ξέραν να εργάζονται αλλά και να αναπαύονται. Καθώς είχαν οριοθετήσει τη μέρα τους με τα φυσικά της ορόσημα της ορόσημα: την Ανατολή και τη Δύση του ήλιου και τη νύχτα με το φυσικό της φως: τ' αστέρια και το φεγγάρι. Τότε, που στον εσπερινό σταματούσαν τα χωράφια και ο κουρασμένος στρατοκόπος έλυνε τα ζευγάρια και νοσταλγούσε τη γλυκύτητα της οικογένειάς του.

Σήμερα βέβαια, ο τεχνικός πολιτισμός έχει αλλάξει -προς όφελος του ανθρώπου- τη ζωή μας. Έχει γίνει η νύχτα μέρα, αλλά... δυστυχώς, και η μέρα... νύχτα. Αυτό θα ήταν υπερβολή να το πει κανείς στο χωριό, αν δεν υπήρχε ως διάχυτο συναίσθημα αυτές τις μέρες σε τούτο το πανηγύρι.

Το ξεκίνημα του πανηγυριού, εκτός από το πρωινό του Δεκαπενταύγουστου, ήταν χαρακτηριστικά αργοπορημένο όχι το απόγευμα -ευσεβείς πόθοι των γεροντότερων που θυμούνται τις παλιές καλές εποχές- ούτε το βραδάκι -όπως τα τελευταία χρόνια της δικής μας παιδικής ηλικίας- αλλά, το βράδυ αργά, πολύ αργά το βράδυ, προχωρημένη νύχτα σχεδόν μεσάνυχτα.

Δεν ξέρω αν η εντύπωση της ανυπομονησίας και η αίσθηση ενός κενού, ίσως και μιας πικρίας, που άφησε το γεγονός, ήταν προσωπική και πιο έντονη καθώς γινόταν η σύγκριση αθέλητα, με άλλα ηπειρωτικά πανηγύρια, όπου έτυχε να βρεθώ τα δύο τελευταία χρόνια.

Εκεί ο ζεστός καλός χορός άρχιζε το βραδάκι και σε πολύ σύντομο χρόνος είχε γίνει διπλός και τριπλός, ζωντανός και μεστός. Και τα όργανα παραδοσιακά: κλαρίνο, ντέφι, βιολί. Και μεγάφωνα, όχι εκκωφαντικά. Και σκοποί γνωστοί ηπειρώτικοι, παραδοσιακοί. Και κράτησε ως το πρωί, και οι νέοι το τράβηξαν ως εκεί που άντεξαν. Αλλά οι γεροντότεροι είχαν στο μεταξύ προλάβει να καμαρώσουν τα εγγόνια τους στο χορό, πριν η κούραση των χρόνων και του δρόμου πολλές οι ανηφόρες που 'χει τούτο το χωριό και οι κατηφόρες για όσους αντίστοιχα μένουν στον πάνω ή πάνω ή στον κάτω μαχαλά τους υποχρεώσει να επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Οι οικογενειάρχες με παιδιά μικρής ηλικίας, θα είχαν ευχαριστηθεί την παρέα των ομηλικών τους αντίστοιχα γονείς και παιδιά, πριν αρχίσουν να τους τραβούν απ' το φουστάνι για ύπνο.

Οι μοναχικοί, θα είχαν λόγο ν' αφήσουν το σπίτι τους από νωρίς για να συναντήσουν συντροφιά στο Μεσοχώρι. Και οι μεσήλικες θα είχαν κάθε λόγο να δημιουργήσουν τις όμορφες παρέες τους έγκαιρα, στην πλατεία, καθώς φαίνεται πως είναι οι πιο «ήσυχτοι» απ' όλες τις ηλικίες και οι πιο «κατάλληλοι» να σύρουν πρώτοι το χορό, κεφάλτα και σταθερά.

Όσο για τους νέους της κρίσιμης και τόσο εκρηκτικής δεκαετίας, ίσως δε θα αναζητούσαν τόση πια «απομόνωση»! Το πανηγύρι χωρίς αυτούς μοιάζει κολοβό.

Είχα έντονη την αίσθηση και ως νέα γυναίκα και ως σκεπτόμενος και αισθανόμενος άνθρωπος, ότι κάτι δεν πάει καλά. Μάλιστα δε, η άνεση με την οποία έβλεπα να πρωτανεβαίνουν στον ανύπαρκτο «χορό» οι συγχωριανοί μας αργά τα μεσάνυχτα. Έλεγε ότι, αυτό πια είναι ένα... «φυσικό» φαινόμενο και ότι ίσως εγώ να ανησυχούσα υπερβολικά ή... άκαιρα.

Όμως εμένα και πολλών άλλων, δε μας έβγαζε την εντύπωση ότι το πανηγύρι ήταν ένα είδος μεγενθυμένου... μπαρ, με όλα τα συμπαρομαρτούντα: εκκωφαντική μουσική, που ακούς μόνο, καθιστός ή όρθιος, μοναξιά μέσα στην παρέα, αφού εκ των πραγμάτων δε σου δίνεται η δυνατότητα να πεις δυο κουβέντες, αναμονή για κάτι που είναι να γίνει, αλλά δε γίνεται, ποτά (και σουβλάκια) τα οποία θα αργούσαν πολύ να εκτονωθούν σε χορό και... κάποια χαρούμενη διάθεση που να βρεθεί όταν έχει προηγηθεί τόση εσωτερική κούραση και αδημονία;

Έτσι λοιπόν, αντί η πόλη να έρθει να ξεκουραστεί στο χωριό, μεταφέρθηκε εδώ αυτούσια και... κουράστηκε το χωριό!

Ένας πνεύμονας φυσικής και ψυχικής ανάσας είχε απομείνει. Τον χαλάσαμε κι αυτόν;

Γρεβενίτι, Δεκαπενταύγουστος '98

Η πρόεδρος του Μορφωτικού Αναπτυξιακού Συλλόγου Γρεβενιτίου και Αντιπρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Ανατολικού Ζαγορίου Ρίκη Παναγιωτοπούλου Μότση μεταφέρει τους προβληματισμούς του χωριού. Γ. Σ. 31-1-99 ΣΤΑΝΛΕΥ. (Φωτ.: Γιώργος Κέφαλος)

Συγχωριανοί και φίλοι τη μέρα της Γ.Σ. 31-1-99. Τμήμα της αίθουσας που ήταν κατάμεστη. (Φωτ.: Γιώργος Κέφαλος)

Ευρωϋποχρεώσεις και Ευρωσκοτούρες

Σχολιάζει: ο Γιώργος Δερμάνης

Φυσικά τα παραπάνω δεν ισχύουν για τα εισοδήματα των φυσικών και νομικών προσώπων του 1999 και του 2000.

Τι είναι όμως οι **Ευρωσκοτούρες**, απλά είναι παιδιά των **Ευρωυποχρεώσεων**.

Τι είναι όμως και οι **Ευρωυποχρεώσεις**, μα δεν το ξέρετε, είναι παιδιά της **Ο.Ν.Ε.**

Και των δύο, ο πατέρας τους είναι θετός και είναι γραμμένα στο ληξιαρχείο των **Βρυξελλών**.

Τις μικρολεπτομέρειες αφήνουν να τις βρείτε εσείς.

Ας σοβαρευτούμε όμως λιγάκι, γιατί το σοβαρό με το γελοίο παρασάγγας απέχει απ' το γέλιο και τη σοβαρότητα, γιατί σοβαρός είσαι όταν ξέρεις πότε γελάς.

Αυτό που θα μας συμβεί μετά την 1/1/2002 θα είναι στα δικαιολογητικά για τη φορολογική μας δήλωση, που αυτομάτως θα μετονομαστεί σε **Ευρωδήλωση**. Οι δραχμές που θα στηρίζουν τα παραστατικά θα μετατραπούν σε **Ευρώ** και τα **Ευρωδικαιολογητικά** με τις **Ευρωβεβαιώσεις** θα στηρίζουν την **SUPER Ευρωδήλωση** (φορολογική).

Οι υψηλόβαθμοι του **ΥΠ.ΕΘ.Ο** βλέπουν δυσκολίες στο σκέλος των ρυθμίσεων των εκκρεμώσεων φορολογικών υποθέσεων και μάλλον θα τις λύσουν με μια γενική **Ευρωδιάταξη**.

Έτσι θα προκύψει η **Ευρωρύθμιση**.

Στις **Ευρωυπογορεύσεις** του **Διευθυντηρίου** είμαστε «**Ευρωμανούλες**» και δείχνουμε αξιοθαύστη **Ευρωπροσαρμοστικότητα**. Μικρό **Ευρωδείγμα** ο **Ευρωπληθωρισμός 3%** του '99.

Το ερώτημα του **Ευρωαπροσάρμοστου** είναι ρητορικό:

Τις **Ευρωσκοτούρες** ποιος θα τις «λουστεί»;

Εγώ πάντως είμαι στους «**συνήθεις υπόπτους**» σε μισθωτός, αντάμα με τους συνταξιούχους και μικρομεσαίους, άρα «**λουσμένος**».

Ε, ρε ρίξιμο που θα πέσει στην αντιστοιχία **Ευρώ** και **Ελληνοδραχμής**.

Ε, ρε πόσο **Ευρωάδεια** θα 'ναι η **Ευρωτσέπη** μας και μη με πείτε μίζερο (γκρινιάρη).

Ας πάνε όλα καλά και γω θα τα πάρω όλα όσα είπα πίσω και με **Ελληνοσυγγνώμη**.

Πάντως εγώ πιστεύω ότι το **Ευρωρίξιμο** θα πάει σύννεφο και θα είναι **Ευρωσύννεφο**.

Μέχρι τότε το μόνο που πρέπει να 'χετε είναι η **ΕΛΛΗΝΟΨΥΧΡΑΙΜΙΑ**.

Τα Γρεβεντάτικα

«ΚΟΥΠΙΑ» (ΤΟ ΚΟΠΑΔΙ)

Έγραψε (όπως θυμότανε)
ο Γιώργος Κέφαλος

Σ' ένα από τα παλαιότερα φύλλα έγραψε ο φίλτατος Γιώργος Μότσης για τους Τσελιγγάδες του Γρεβενιτίου.

Αγαπητέ Γιώργο θύμησες στον γράφοντα κάτι εποχές και κάτι μέρες όπου που ήμασταν ευχαριστημένοι με λιγότερα πράγματα και που απολαμβάναμε τη φύση όπως ήτανε. Το κοπάδι και οι τσελιγγάδες είχανε κάποια τάξη κάποιες συνήθειες και κάποιες προλήψεις παραδομένες από πάππου-προς πάππου και μια οργάνωση-διαχείριση χρόνου, αξιοζήλευτη ακόμη και σήμερα.

Πολλές φορές βρέθηκα στη σtάνη του αείμνηστου Βασίλη Γούλα του τελευταίου Τσέλιγκα από τη γενιά των Μπανιέν Γουλαίων, στην Καπετσίνα.

Στην κορφή του ομώνυμου λόφου, ιδιοκτησίας της οικογένειας ήταν χτισμένο το σπιτάκι όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε μια γενιά κοριτσιών και ο αείμνηστος Θωμάς. Τα γραφόμενα και τα πριν και όσα ακολουθούν δε μπορεί παρά να είναι συναισθηματικά φορτισμένα αναμνήσεις από μια εποχή και έναν τρόπο ζωής με διαφορετικές αξίες.

Δίπλα στο σπιτάκι του ο κάθε τσέλιγκας είχε το καλύβι -τυροκομείο- συνήθως αχυροσκέπαστο, μια και το «σάλμα» της βρίζας είχε άριστες θερμομονωτικές ιδιότητες. Εκεί τυροκομούσε το γάλα ή το «τράβαγε» στη μηχανή χωρίζοντας κρέμα και γάλα, στη συνέχεια έπηζε και έβγαине δευτερότερο τυρί, το «μπάτζιο» νοστιμότατο, όταν το ρόδιζες το χειμώνα πάνω στα κάρβουνα. Η κατσικίσια φέτα μετά το στράγγισμα στην «τσαντίλα» αλατιζόταν και την επόμενη έμπαινε στον τενεκέ και αποθηκεύονταν μέχρι πάει για πούλημα.

Πρωί πρωί ο τσέλιγγας από τα βαθιά χαράματα σηκώνονταν μαζί με την κυρά να πάει στο μαντρί και να ταΐσει τα μικρά κατσικάκια, να τα «προσθηλάξει».

Η εργασία αυτή κρατούσε μαζί με το άρμεγμα γύρω στη μία ώρα.

Στη συνέχεια η κυρά ετοίμαζε το πρωινό φαγητό συνήθως τραχανά ή γαλατοπαπάρα και τον τορβά του βοσκού, ψωμάκι, τυρί, κανά αχλάδι ή μήλο κι ένα παγούρι νερό. Το μεσημεριανό του βοσκού ήταν λιτό, όπως άλλωστε όλη του η ζωή.

Ο τσέλιγγας τυροκομούσε το γάλα και πριν σκάσει ο ήλιος από το βουνό άνοιγε τις πόρτες του μαντρίου έκανε το σταυρό του και μέτραγε την «κοπή» του βγάζοντάς τη στη βοσκή.

Μπροστά από το κοπάδι πήγαινε ένα από τα σκυλιά - φύλακες εκεί να τα τεράστια μαντρόσκυλα που τα έβαζαν και με λύκο. Ταϊσμένα με μπομποτά κουρκούτι τυρόγαλο και ότι περίσσευε από το λιτό γεύμα ή δείπνο των βοσκών ήταν συνήθως άγρια όταν πλησίαζες το μαντρί ή το

κοπάδι και μόνο η φωνή του τσοπάνη.

Τα ημέρευε προς στιγμή. Στα πλάγια και πίσω πάλι ακολουθούσε το τσοπανόσκυλο.

Η ΒΟΣΚΗ

Ανάλογα με το που ήθελε να τα πάει για βοσκή ο τσοπάνης τα «έκοβε» από την αρχή. Τα χαμηλά δάση στα Ν.Δ. του χωριού είχαν γράβο και βελανιδιά (ντούσκο).

Το κοπάδι σιγά σιγά βοσκώντας κατέβαινε στη ρεματιά που θα ποτιζότανε έπινε νερό κάτω από την στενή παρακολουθήση των σκύλων και συνέχιζε. Ο τσοπάνης τα περίμενε στο επόμενο πέραςμα. Τα «κόβαμε» με το μπάρμπα κατά του «Καρούση». Έπιναν νερό και ύστερα τα γυρνάγαμε ή κατά το «ρουάτι» ή κατά το «Ντουρά Χάνι».

Το κοπάδι είχε τους «ομαδάρχες» του τα «γκεσέμια» αρσενικά όπου τα ευνούχιζαν από μικρά και σαν ευνούχοι ανέπτυσαν όγκο αρκετά επιβλητικό. Γύρω από κάθε γκεσέμι μαζευόταν μια ομάδα θηλυκά και μικρά, τα οποία οδηγούσε σε κάποια εκλεκτά κλαριά να τα βοσκήσει. Τα αρσενικά αναπαραγωγής (κοινώς τραγιά ή «τσάποι») μετά την περίοδο του ζευγαρώματος (όπου γίνονταν ομηρικές μάχες μεταξύ τους) κανένα μέλος του κοπαδιού δεν τα έκανε παρέα.

Ενδιάμεσα στα δάση υπήρχαν και αμπελοχώραφα τα οποία, σαν καλλιεργημένα που ήτανε, ήταν μέγα πέραςμα, για το κοπάδι και φυσικά μέγας μπελάς για τον τσοπάνη να φυλάξει το χωράφι.

Σαν μεσημέριαζε τα ζώα πήγαιναν στο «στάλο» ένα κομμάτι παχύσκιό δάσος, όπου κάθονταν να αναπαυτούν, να «μαρκάσουν» (μυρηκαστούν) την βοσκή και να δροσιστούν από τη ζέστη όταν ήταν καλοκαίρι. Το χειμώνα δεν «στάλιζαν» λόγω ψύχους και περιορισμένης ώρας βοσκής. Στο στάλισμα ο τσοπάνης κολάτσιζε ότι είχε ο ντορβάς του ρίχνοντας κανά κομμάτι και στα τσοπανόσκυλα. Σαν έπεφτε η ζέστη το κοπάδι σηκώνονταν σιγά σιγά και συνέχιζε τη βοσκή.

Πότε πότε αν οι πορείες των κοπαδιών ήταν σε κοντινούς λόφους οι τσοπάνηδες αντάμωναν και η συζήτηση άναβε επί παντός επιστητού. Ιδιαίτερα όταν βρίσκονταν μαζί ο Βασίλ' Γούλας ο μπάρμπα Μήτρος ο Βέρος και ο Αποστόλης ο Σιούλης. Ακουμπισμένοι στις αγκλίτσες έκοβαν και έραβαν αναθυμόνταν τη Μικρασία οι αρχαιότεροι τα πριν τον πόλεμο, «Τώρα χάλασε η πλάση» και πήγαινε λέγοντας μέχρι να χωρίσουν τα κοπάδια και να πάρει καθένας το μονοπάτι του.

Σαν έβρεχε και το χειμώνα έβρεχε και χιόνιζε το «ταλαγάνι» κάπα «δίμητη» από γιδότριχα έσωζε την κατάσταση από τη βροχή και το κρύο.

Στα πόδια ότι κράταγαν τα άρβυλα του Σιούλα, περασμένα με γουρουνίσιο ξύγκι. Συνήθως το νερό πέρναγε μέσα...

Σαν χιόνιζε τα ζώα έτρωγαν μέσα, ξερό ντούσκο, τριφύλλι και χόρ-

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

Σας περιμένουμε. Η διαφήμιση στο «ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ» σας προβάλλει σε εκατοντάδες συμπατριώτες.

Σας γνωρίζουν επαγγελματικά οι συγχωριανοί μας και οι φίλοι.

Καταχωρήστε στη δική σας εφημερίδα τον κύκλο των εργασιών σας, το επάγγελμά σας, τη διεύθυνση του επαγγέλματός σας.

το. Το σκληρό χειμωνιάτικο πουρνάρι, τους τσίμπαγε το μουσούδι με αποτέλεσμα την πρώτη χρονιά σε συνδυασμό με το ξεροβόρι να βγάζουν σπυράκια στα χείλη, το «μπούτζιασμα» που σύντομα γιατρεύονταν με διάφορα γιατροσόφια, δε θυμάμαι ποια.

Η ΑΛΑΤΑΡΙΑ

Κάθε τσέλιγγας είχε το δικό του χώρο κοντά σε κάποιο ρέμα όπου αλάτιζε τα ζώα του. Η «αλαταριά» στήνονταν με όρθιες πέτρες και πλάκες από πάνω όπου ο τσοπάνης έριχνε αλάτι ανακατεμένο με αλεύρι από ρόβι, πίτουρο ή καλαμποκάλευρο. Υπήρχε δε ειδικό σφύριγμα για το αλάτισμα. Μια φορά σφύριξα από περιέργεια στην αλαταριά στου «Καρούση» και ο μπάρμπα είδε και έπαθε να τα βάλει πάλι στη βοσκή.

Για ευνόητους λόγους κανένας τσοπάνης δεν πέρναγε από την αλαταριά του αλλουνού.

ΒΡΑΔΥΑΖΕΙ

Πριν βραδιάσει το κοπάδι μαζεύονταν στο μαντρί. Ξεχωρίζονταν με το κατάλληλο σφύριγμα τα «στείρα» από τα γαλάρια. Και οι άρμεχτες έπαιρναν τις θέσεις στο άνοιγμα του φράχτη. Υπάρχει και το σχετικό αίνιγμα που μάθαμε παιδιά.

«Μυτ' στουν Κώλου κώλους στου λ' θάρ' δέκα τραβάν κι δυο κατ' ραν Τι είνε;».

Ζεστό το γάλα πολλές φορές το στραγγίζαμε και το πίναμε, έτσι άβραστο. Ποιος λογάριαζε τον μελι-

ταίο πυρετό;

Ακολουθούσε η διαδικασία τυροκόμησης όπως το πρωί, ασφάλισμα του μαντρίου και συμμαζέμα στο σπιτάκι για το βραδινό φαγητό πούχε ετοιμάσει η κυρά. Αυτό ήταν το κύριο γεύμα του τσέλιγκα το βραδινό. Η κούραση βάραινε τα πόδια και σύντομα πήγαινε για ύπνο.

Ο μπάρμπα - Βασίλης είχε κι ένα ραδιόφωνο «Παγκοσμίου λήψεως» όπου φορές - φορές χαμήλωνε την ένταση και καθόμουν ως αργά στην απόλυτη ησυχία του βουνού, παρέα με τον εκφωνητή και τη μουσική.

Έξω από το σπίτι ανάμεσα στα δέντρα έφτιαχναν από κλωνάρια, κλαδιά και φτερά ένα μεγάλο κρεβάτι, όπου το καλοκαίρι, κοιμόταν όποιος ήθελε παρέα με τα νυχτοπούλια, τους γρύλλους και τα αλυχήματα των σκυλιών γύρω από τα μαντριά.

Δύσκολη η ζωή του τσέλιγκα τότε, απόλυτα δεμένος με την κοπή του (κουπίε στα βλάχικα).

Μελέταγε τον καιρό στα «ημερομήνια» καλλιεργούσε κάπου κοντά το αμπελάκι του και τον κήπο του έκανε το σταυρό του στα εικονίσματα που εύρισκε και τάζε τον κόσμο αγνό τυρί, βούτυρο και κατσίκια του γαλάτου.

Τελευταίος τσέλιγγας στο χωριό από τη νεότερη γενιά ο Γιαννάκης του Χρήστου Βόντινα στο Μεγαδέντρο, εγγονός του Γιάνν Βόντινα στα ίδια μαντριά και στα ίδια γρέκια.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ

Ανώνυμες επιστολές προς την εφημερίδα μας, κατά πάγια δημοσιογραφική δεοντολογία, δε δημοσιεύονται.

Αγαπητοί συγχωριανοί:

Θέλουμε την κριτική σας για την Αδελφότητα και την εφημερίδα. Δεν είμαστε οι αλάνθαστοι.

Θέλουμε τις προτάσεις σας για την καλύτερη λειτουργία και των δύο. Δεν είμαστε οι παντογνώστες.